

Sisimiuni Umiarsualivik

**- siunissami ineriartortitsinikkut periarfissatigut
inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut
misissueqqissaarneq**

--- 2012-imi aprilimi ---

Imarisai

Sisimiuni Umiarsualivimmik suleqatigiissitamut suliakkiussaq	1
1. Aallaqqaasiut.....	3
2. Misissueqqissaarnerup tulleriaarnera	3
3. Sanaartornermi aningaasartuutissat.....	4
4. Isertitatigut aningaasartuutitigullu sunniutaasinnaasut.....	7
4.1 Nassiussatigut pilersuineq	7
4.2 Aalisakkanik suliffissuaqarneq: kilisaatit suliffissuarlu	9
4.2.1 Kilisaatit aalisarituillu allat.....	9
4.2.2 Royal Greenland-ip Sisimiuni suliffissua	10
4.3 Avatitsinni suliaqarnermi umiarsualivik.....	11
4.4 Umiarsuit takornarissanik angallassisut.....	14
4.5 Sisimiut umiarsualiviata allilerneratigut sunniutissat naliliiffiunngitsut.....	20
5. Sisimiuni umiarsualivinnik allilerinissap inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut akilersinnaasusia	21
6. Misikkarissutsikkut misissuineq.....	22
7. Eqikkaaneq	24
Ilanngussaq 1.....	22
Ilanngussaq 4.....	36
Allaaserisat atorpeqartut	38

Sisimiuni Umiarsualivimmik suleqatigiissitamut suliakkiussaq

1. Suleqatigiissitanut suliakkiussineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Sisimiuni umiarsualivimmik inerisaanissamut inuiaqatigiinni aningaasaqassutsikkut imminut akilersinnaassusianik misissuisoqarnissaa siunertaralugu suleqatigiissitamik suligasuartussamik pilersitsinissamik innersuussutaa tunuliaqutaralugu, Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisunut ilaasortaq, Jens B. Frederiksen, Qeqqata Kommunanilu borgmesteri, Hermann Berthelsen, suleqatigiissitassamik pilersitsinissami isumaqatigiissuteqarput.

2. Suliassami killiliussat

Siunissami misissueqqissaarnissaq patajaatsumik toqqammavissalerniarlugu, suleqatigiissitat suleriaasissaanni Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerminni nalinginnaasumik toqqammavigisimasai malinneqassapput.

Suleqatigiissitat inuiaqatigiit aningaasaqarneratigut umiarsualivimmik allilerinissami pilersuinikkut, aalisarnikkut, takornariaqarnikkut allatigullumi umiarsualiveqarfimmi suliaqarnikkut kingunerisinnaasai misissuiffiqeqqissaassavaat.

Umiarsualiviup pingasoiusamik aallaavilimmik suliarineqarnissaa misissueqqissaarnermi aallaavigineqassaaq, ”Sisimiut Umiarsualiviat – Ineriartortitsinissamik takorluukkat”-ni allaaserineqartutuulli, tassa Rambøll-ikkut Qeqqata Kommunanut 2010-mi suliaanituulli.

3. Suleqatigiissitami ilaasortat

Suliakkiussaq tulliuuttunik ilaasortaligaavoq:

- Christen Sørensen, siulittaasoq (Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami siulittaasuusimasoq)
- Laust Løgstrup, Qeqqata Kommunia
- Jørn Hansen, Qeqqani Inuutissarsiornikkut Siunnersuisoqatigiit
- Lars Møller Sørensen, Sisimiuni GA-miit
- Jens Bisgaard, Royal Greenland A/S
- John Rasmussen, Royal Arctic Line A/S
- Lene Riis, Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfik

4. Suliaqarnissami piffissaliussat aaqqiussuusaanerlu

Suleqatigiissitat suliassartik kingusinnerpaamik septembarimi 2011-imi naammassissagaat naatsorsuutigineqarpoq. Suleqatigiissitaaq allaffissornikkut Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfimmiit isumagineqarpoq.

Suleqatigiissitami ilaasortat Sisimiuni, Nuummi Danmark-imilu najugaqarput, taamaattumillu ataatsimiinnerit oqarasuaatikkuunerusoq ingerlanneqatassallutik. Taamaattorli pisariaqartitsinertigut sumiiffimmi ataatsimiissinnaanissaaq pisariaqartassasoq nalilerneqarluni. Taamatut ataatsimiinnerni aningaasartuutit suleqatigiissitap ilaasortaasa namminneq isumagisassavaat.

Suleqatigiissitap suliaqarnera immikkut piffissalersorneqassaaq.

Suleqatigiissitat suliaqarnerini Sisimiut Umiarsualiviannik soqutiginnittut ingerlaavartumik suleqatigineqarsinnaapput.

Suleqatigiissitat 2011-mi maajip 6-ini ivertinneqarput, tamatumalu kingorna 13-eriarlutik ataatsimiisimallutik, taakkunanga 12-it oqarasuaatikkut ingerlassimallugit. Suleqatigiissitat ataatsimiinnerisa 6-iat soqutiginnittut inuutissarsiutillit, kommuni takornariaqarnermillu suliaqartut, ataatsimiinnerinut atatillugu Sisimiuni ingerlanneqarpoq.

Takuneqarsinnaasutut, Suleqatigiissitat naammassinninnissaminnut piffissaliussaraluit malissinnaasimangilaat. Tamatumunnga patsisit marluusimallutik. Siullermik paasinarsisimavoq, umiarsualiviup imminut akilersinnaasumik ingerlasinnaanissaani takornariaqarnikkut misissueqqissaarnerit torersumik ingerlanneqassappata, tamanna aallaavittut naatsorsuutigisaniit ajornakusoornerusimavoq. Takuneqarsinnaasutut, tamatuma ilaatigut kinguneraa, umiarsuarmik takornariartartut immikkoortunut arfinilinnut avinneqarsimanerat, taamatuttaarlu Suleqatigiissitat naatsorsuineri toqqammavittut atugassaminnik isumaqatigiittariaqarsimallutik, suleqatigiissitat nalunaarusiaata saqqummerneranut atatillugu saqqumiutassamik, taannalu tamanit takuneqarsinnaassalluni. Tamatumani patsisaavoq, takornariaqarnerup malitsigisaanik misissueqqissaarneq tutsuiginartuussappat, assigiinngitsutigut naliliissutit atorneqartariaqarmata, ilaatigut paasissutissat pigineqartut annikittuinnaammata. Piffissamik eqquisinnaannginnermut peqqutaarpiartup aappaani, misissueqqissaarnermi paasissutissat pigineqartut pissarsiariuminaassimallutik.

Suleqatigiissitat eqqortuusorivaat, naliliinerpaaluit ilaasa isornartorsiorneqarsinnaanerit. Naatsorsuineri toqqammavittut atugassap tamanut saqqumiunnissaa, tamatumanilu ilitsersuut ilangussaq 2, allatigullu naatsorsuineri toqqammavigisat saqqumiunnissaat pisariaqarluni, tassa torersumik isornartorsiuissinnaanissat toqqammavissaqartinniarlugit, paasissutissanut pigisanut atorneqarsimasunut misissueqqissaarnerullu ingerlanneqarsimanagera eqqarsaatigalugit. Suleqatigiissitat pingaartippaat, misissueqqissaarnermi atugassat eqqortumik toqqammavissaqartinnissaat, ilaatigut umiarsuarluni takornariaqarnerup misissueqqissaarnermi sunniutigisinnaasai eqqarsaatigalugit.

1. Aallaqqaasiut

Sisimiuni umiarsualiviup suleqatigiissitamut suliakkiunnerani takuneqarsinnaavoq, Suleqatigiissitap Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilaatigut Nuummi umiarsualiviup allilerniarneranut atatillugu misissueqqissaarnermi periutsit malissagai.

Taamatuttaaq takuneqarsinnaalluni, Umiarsualiviup pingasoqiusamik aallaavilimmik suliarineqarnissaa misissueqqissaarnermi aallaavigineqassasoq, ”Sisimiut Umiarsualiviat – Ineriartortitsinissamik takorluukkat”-ni allaaserineqartutuulli, tassa Rambøll-ikkut Qeqqata Kommunanut 2010-mi malinneqassasoq.

Inuiaqatigiit aningaasaqassusianik misissueqqissaarnermi umiarsualivimmik allilerinissami pilersuinikkut, aalisarnikkut, takornariaqarnikkut allatigullumi Sisimiuni eqqarsaatiginerullugit umiarsualiveqarfimmi suliaqarnikkut kingunerisinnaasai misissuiffiqeqqissaassavaat.

Suleqatigiissitat nalunaarusiami matumani – piumasarisat taaneqartut aallaavigalugit – Sisimiuni umiarsuliviit allilernerisigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut sunniutigisinnaasai tullituttugit toqqammavilersorniarisimavaat: nassiussanik pilersuinikkut, aalisarnikkut, aalisakkanik raajanillu tunisassiornikkut, uuliamik misissuinerne umiarsualivittut pilersuisuunikkut, taamatullu umiarsuarluni takornariaqarnikkut. Tamakku saniatigut Suleqatigiissitap immikkoortoq 4.5-mi pissutsit sunniuteqarsinnaasut ilannguppai, naak tamakku sunniutigisinnaasat itinerusumik toqqammavilersunngikkaluarlugit. Tamatumani patsisaavoq, aalajangiinissami tamakku pingaarutilittut isigineqarsinnaanngimmata, imaluunniit toqqammavilersuutiginnissaat qularnartortaqarmat. Tamanna Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap arlalitsigut atorsimagaluaraa.

2. Misissueqqissaarnerup tullerriiaarnera

Siuliani taasat malitsigaat, aningaasartuutit isertitallu nikingassutaat naliliinikkut pisariaqassammat, tassalu Sisimiuni maannamut umiarsualiviup piusoq, allallu pilersaarutit, tassalu ”Sisimiut Umiarsualiviat – Ineriartortitsinissamik takorluukkat” allaaserineqartut toqqammavigalugit. Nalunaarusiami tassani umiarsualivimmik pingasoqiusatut allilerinissaq eqqartorneqarpoq:

Imm. 1: Aalisakkeriviup talittarfiata nunataa ilanngullugu allilernissaa (matuma kinguliini Aalisakkeriviup umiarsualiviniinnaq taaneqartassaaq).

Imm. 2: Aalisakkeriviup talittarfiata Umiarsualiviullu aqqusinikkut atassusernissaat.

Imm. 3: Umiarsualiviup kangimut allilernissaa.

Takuneqarsinnaasutut imm. 2 tassaavoq, Aalisakkeriviup talittarfiata Umiarsualiviullu aqqusinikkut attaviliinerusussaaneruvoq. Tamatumuuna imm. 2-p aatsaat tamakkiisumik iluaqutaalernissaa immikkoortoq inaarutaasoq naammassineqariarpat takuneqarsinnaalissaaq. Tamannalu atuulluni immikkoortut qummut ammuunniit nikingatillugit suliarineqaraluarpataluunniit.

”Sisimiut Umiarsualiviat – Ineriartortitsinissamik takorluukkat” pillugit nalunaarusiami naatsorsuutigineqarpoq, immikkoortut tullerriiaarneri malillugit piviusunngortinneqarumaartut. Tamatumani toqqammaviuvoq, Aalisakkeriviup talittarfianik imm. 1-tut allilerinissaq, umiarsuarlut taliffissatigut nunataatigullumi Umiarsualiviup allilernissaanut sanilliullugu annertunerussammat, aningaasaliissutissallu annikinnerulissallutik. Taamatut tullerriiaarinissamut ilapertuutaavoq, immikkoortoq 1-i umiarsualiviup allilernissaanut sanilliullugu

ajornartorsiutitaqannginnerusussaammat. Aammattaarlu taamatut tulleriiaarinissamat ilapertuutaalluni, qaqqajunnamik qaartiterinissaq, immikkoortoq 1-mut attuumanerusoq, immikkoortut tullinut atugassaassammata.

Sisimiuni umiarsualivimmik allilerinissap misissuataarnerani malunnarsisimavoq, ilaatigut umiarsuarluni takornariaqarnerup ineriartortinnissaani itsineqarnerusunut talittarfiliinissaq iluaqutaaginnartussaassasoq. Suleqatigiissitanut saqqumiunneqartutigit nalinginnaasumik tinerulunnerani uuttuut (NTU) atorlugit 7-8 meterinit itissusilimmiit 10 meterit itissusilimmut Aalisakkanik talittarfiup kippasissuani immikkoortoq 1-mut atatillugu ikaarsaarnissaq, 2 mio. koruunit missaannik akeqartussaassasoq. Immikkoortoq 3-mut atatillugu NTU atorlugu talittarfiup kippasinnerusortaatigit 10 meterit ititigisumik talittarfiliinissaq akisunerujussuanngussasoq nalilerneqarpoq, tassa talittarfik pioreersumut sanilliullugu avammut nutaavimmik sinaakkuserneqartariaqassammat. Taamatut (Aalisakkerivimmik talittarfimmik) immikkoortoq 1-mi 3-milu itissusiliinissaq, qanorli aningaasartuutaatigunerussanersoq nalilersuiffigivinneqavinnigilaq. Tamanna toqqammavigalugu Suleqatigiissitat isummerput, 10 meterinik itissusiliinissaq taamaallaat immikkoortoq 1-mut atatillugu piviusunngortinneqartariaqarmat.

Suleqatigiissitat suliassat killormut tulleriiaarlugit ingerlanneqassanersut eqqarsaatigisimavaat. Immikkoortumili 1-mi iluaqutissat ilaatigut NTU atorlugu talittarfiup kippasinnerusortaatigit 10 meterit ititigisumik talittarfiliinissaq nunaminertamillu annertuumik ilitsivissaqalernissaq il.il. anguneqartussaammat, takuuk siuliiniittut, tamatumunnga tunngasut isiginiarniarnagit suleqatigiissitat aalajangiullutik.

3. Sanaartornermi aningaasartuutissat

Immikkoortoq 1

Immikkoortoq 1-p malitsigissavaa, umiarsualiviup takissusissaa (aalisakkeriviup talittarfiata) 100 meteriniit 156 meterinut tallinissaa, nunaminertaqassallunilu 10.000 m²-it missaannik. Ullumikkut aalisakkeriviup talittarfiata ilitsiviusinnaasumik nunaminertaqanngilaq. Nunaminertassarlu kingusinnerusukku 25.000 m²-terinik ilaneqarsinnaassalluni, tassalu illoqarfiup iluani pilersaarutit illoqarfimmi pilersaarummut naapertuuttunngorlugu iluarsiifigineratigit.

Umiarsuit angisuut ataatsikkut marluk Aalisakkeriviup talittarfiani talinngasinnaalernissaannut immikkoortoq 1-ikkut periarfissaqalissaaq, tassa pilersaarutit iluarsiifiginerisigit itissusissaq NTU atorlugu Aalisakkeriviup talittarfiata kippasinnerusuani 10 meteriulissammat, kiisalu NTU atorlugu kangisinnerusuani ullumikkutulli 7-8 meteriussalluni. Umiarsuit tassaasinnaapput kilisaatit, umiarsuit takornarissanik angallassisut imaluunniit RAL-ip attartugai.

Husky Energy, Sisimiut avataanni avannaatungaani uuliasiorinissamik akuersissuteqarfiusimasut, 2011-mip ukiariartornerani kommunitum nalunaarutigivaat, Sisimiut Umiarsualiviat pingaarnertut pilersuinikkut umiarsulivittut atorniarlugu, tassa 2013-mi uuliasiorlutik qillerilernissaminni. Tamatumani apeqqutaasussaalluni, immikkoortoq 1-p piviusunngortinnissaa, oqaatigineqareersutullu ilaatigut umiarsuarnut anginerusunut marlunnut atorsinnaasammat, ilaatigullu nunaminertartassaa 10.000 m²-rit misaaniittussaq atorsinnaassagamikku.

Immikkoortoq 1-mi 10.000 m²-terit missaannik nunataqartussaq, 2010-mi akit aallaavigalugit 58,3 mio. koruunit missaannik naleqartussatut nalilerneqarpoq, tak. eqitsit 1-mi ersarinnerusumik takussutissiarataa.

Eqitsit 1. Immikkoortoq 1-p sanaartornerani aningaasartuutissatigut katiternera

Suliassartaa	Aningaasartuutissatut naliliussat, miss.
Taluliinerit umiarsualivimmi suliaqarneq	17,8 mio. kr.
Betongilersuineq	10,9 mio. kr.
Ujaqqersuineq	11,8 mio. kr.
Qajannaannerusumik qallersuineq (qeritsitsivinnik ilitsiviussappat)	6,3 mio. kr.
Suliassat allat, qisulerineq innaallagisserinerlu ilanngullugit	9,7 mio. kr.
Itinerusumut 10 meterinut kippasinnerusortaani ^a aaqqiineq	1,8 mio. kr.
Katinneri	58,3 mio. kr.

a. Taamatut itinerusumik aaqqiineq nalunaarusiami "Sisimiut Umiarsualiviat – Ineriartortitsinissamik takorluukkat"-mi ilaangilaq.

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni Rambøll-ikkut (2010) paasissutissanillu aallerfiulluni Kalaallit Nunaanni Rambøll-ikkut.

Umiarsualiviup immikkoortoq 1-itut allinissaanut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarneratigut sunniutissat ataatsimoortillugit naatsorsornerini apeqqutaalissaaq, aningaasaliinerit 2013-mi 23 mio. koruuninik 2014-milu 35,3 mio. koruuninik piviusunngortinnissaat.

Immikkoortoq 2

Immikkoortoq 2-mi Aalisakkeriviup talittarfiata ikaartarfimmik Umiarsualivimmut atassusernissarisavaa. Ikaartarfiliinissaq sananeqassaaq, 100 tonsinik naqitsineq attassinnaassallugu, tamatumalu ilaatigut kingunerissallugu, Kalmar-reachstacker tassuuna ikaarsinnaassasoq.¹ Atassusiineq imatut aqqitaassaaq, umiarsualiviup iluatungaa ullumikkutuulli atorneqarsinnaassasoq. Ikaartarfimmik atassutip saniatigut, umiarsualivik ullumikkut sioqqanik usingiaasarfik 10 meterit missaannik annertusineqassaaq, tassa akornatigut qattunertalerlugu 60+40 meterinik. Tamatumani itissuseq NTU atorlugu aamma 7-8 meteriuvoq.

Ikaartarfissaq qullartartuussaaq 22 meteritut takitigissalluni 12 meterillu missaannik silissuseqassalluni. Tamatumunnga atatillugu ullumikkut Imapik ikaarlugu talittarfimmik malinnut illersuutaasoq, 13 meterinik avammut ilaneqassaaq.

Malinnut illersuutip atuinarnerneratigut umiarsualivimmi angallannerup immikkoornissaa qulakkeerneqassaaq, peqatigitillugu umiarsuanik talissimasunik pilersuineq ajornaatsumik tamat angallaffiannut matorsualiinikkut ingerlanneqarsinnaassalluni.

Immikkoortoq 2-p umiarsualivimmi sullissinerup ingerlaannarnissaa ajornaatsumik periarfissisavaa, peqatigitilluguli umiarsuanik sullissinerup eqaannerulernissaa periarfissaqartilissallugu, tassa immikkoortoq 2-kkut umiarsuanut ataatsikkut pingasunut Imapik ikaarlugu talittarfiup avataatigut inissaqalissammat.

Immikkoortoq 2 nalilerneqarpoq, 2010-mi akit aallaavigalugit 77,4 mio. koruunit nalinginut piviusunngortinneqarsinnaassasoq, tak. eqitsit 2-mi ersarinnerusumik takussutissiarataa.

Eqitsit 2. Immikkoortoq 2-p sanaartornerani aningaasartuutitigut katiternera

Suliassartaa	Aningaasartuutissatut naliliussat, mis.
Ikaartarfik qullartartuq betongip allannortiternera maskiinallu atortussat ilanngullugit	26,5 mio. kr.

¹ Ilaatigut taanna ima paasineqassaaq, pisariaqassappat RAL-ip Kalmar-reachstackere Aalisakkeriviup talittarfiani ator-sinaassagai, naak taakku Imapik ikaarlugu talittarfiinnarmi atorneqartaraluit.

Taluliinerit umiarsualivimmi suliaqarneq	13,6 mio. kr.
Betonngilersuineq	12,7 mio. kr.
Ujaqqersuineq	5,9 mio. kr.
Qisulersuineq il.il.	5,8 mio. kr.
Suliassat allat, innaallagisserineq ilanngullugu	12,9 mio. kr.
Katillugit	77,4 mio. kr.

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni Rambøll-ikkut (2010) paasissutissanillu aallerfiulluni Kalaallit Nunaanni Rambøll-ikkut.

Immikkoortoq 3

Immikkoortoq 3-mi Imarpik ikaarlugu talittarfiup kangimut ilanissaa pisariaqarpoq, taamaalilluni umiarsualiviup avammut sammisortaa, pioreersoq 60 metri (imarpik ikaarlugu talittarfik) kiisalu 18 metri (pilersuineri talittarfik) ilanngullugit, 160 meterit missaaniilissalluni, taamatullu aamma Umiarsualivimmi eqqaanilu allannguuterpaaloqassalluni. Tamatuma saniatigut nunataq timaaniittoq 4.100 m²-rit missaanniit 7.900 m²-rit missaannut inittussalluni. Kingusinnerusukkut nunataq 13.000 m²-inut ilaneqarsinnaassaaq, tamatumani illuutit iluarsartuunnissaat/nuunnissaat pisariaqassalluni.

Immikkoortoq 3-kkut Imarpik ikaarlugu umiarsuit marluk ataatsikkut talinngasinnaanissaat periarfissaqalissaaq, tamatumani itissuseq NTU atorlugu aamma 7-8 meteriuvoq.

Immikkoortoq 3-p malitsigisaanik, umiarsualivimmi sullissineq – RAL salliutillugu – suli eqaallisarneqarsinaalissamat, taamatullu umiarsualiviup kiffartuussinikkut pisinnaasai annertusissallutik.

Immikkoortoq 3 nalilerneqarpoq, 2010-mi akit aallaavigalugit 104,2 mio. koruunit nalinginut piviusunngortinneqarsinnaassasoq, tak. eqitsit 3-mi ersarinnerusumik takussutissiarataa.

Eqitsit 3. Immikkoortoq 3-p sanaartornerani aningaasartuutitigut katiterna

Suliassartaa	Aningaasartuutissa -tut naliliussat, mis.
Taluliinerit umiarsualivimmi suliaqarneq	33,9 mio. kr.
Betonngilersuineq	41,9 mio. kr.
Ujaqqersuineq	15,5 mio. kr.
Suliassat allat, qisulerineq innaallagisserinerlu ilanngullugit	12,9 mio. kr.
Katillugit	104,2 mio. kr.

Oqaaseqaat: Umiarsualivimmi quersuup kujataatungaani aqquserngup allanngortinnissaani aningaasartuutissat ilanngunneqanngillat, tassa Deloitte-kkut (2008-mi) suliarisimasaat. Taanna aallaavigalugu

sanaartornermut ataatsimoortumik aningaasartuutissat 2010-mi akit aallaavigalugit 478 mio. koruuniusussatut nalilernerisigut, ukiumut immikkut 2010-mi akit aallaavigalugit 3,8 mio. koruuninik aningaasartuuteqarnerunissaq naliligaavoq, tassa sanaartornissami aningaasartuutissat 0,79 procentii.

Naliliinerlu taanna aamma tulluuttutigit aallaavigineqarluni. Sisimiunili umiarsualivimmik allilerinissaq eqqarsaatigalugu iluarsiihususaallutik, umiarsualivimmik allilerinissatut pilersaarutit

kingunerissammassuk, umiarsualivinni il.il. pigineqartuni nalimmassaarinnissat iluarsartuussinissallu arlalippassuit immikkoortoq 2-kkut 3-kkullu pisariaarutissammata, immikkoortoq 1-mili taamaassanani. Immikkoortoq 2-mi nalilernerqarpoq, immikkut aserfallatsaaliinermut aningaasartuutissaraluit 0,34 procentinik, immikkoortoq 3-milu 0,55 procentinik iluarsiiiffiunissaat.²

4. Isertitatigut aningaasartuutitigullu sunniutaasinnaasut

Suleqatigiissitamut suliakkiussami ilaatinneqartutuulli, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi, Sisimiuni umiarsualivimmik allilerinerup ilaatigut pilersuinnikkut, aalisarnikkut, takorniaqarnikkut taamatullu allatigullu sammisatigut umiarsualiveqarnermut attuummassuteqartutitigut qanoq sunniteqarsinnaanissaa ilanngullugu misissorneqassasoq. Tulliuttuni takuneqarsinnaasutut, Suleqatigiissitat sammisat suut toqqaannartumik ilanngussimanerai, qanorlu tamanna ingerlanneqarsimanersoq. Tamatumani ilaatigut toqqammavilersuinerit ingerlanneqarsimallutik, ilaatigullu nalornineqarnerat immikkuullarissuuneriluunniit pissutigalugit toqqammavilersugaanngikkaluit ilanngunneqarlutik, tassa ilaatigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalunaarusiani sanilliullugit periutsimikkut immikkuullarissuummata toqqammavilersorniarneqarsimanatik. Pissutsit taamtut toqqammavilersugaanngitsut immikkoortoq 4.5-imi allaaserineqarput.

4.1 Nassiussatigut pilersuineq

Nuummi containerinut nutaamik umiarsualiviliorneqarsinnaaneranik misissueqqissaarnermi tulliuttut ilanngunneqarnikuupput, tassa pioreersut pilersaarutaasullu ingerlaavartumik aningaasaqarnikkut sunniteqarfigninnaassai eqqarsaatigalugit naliliiffiullutik:

- ingerlatsinikkut aserfallatsaaliinikkullu aningaasartuutit,
- umiarsuarnik kiffartuussinermi piffissamik atuineq,
- nassiussat tunniunniarnerini piffissamik atuineq,
- biiliutilinnut piffissamik atuineq,
- ilitsivinnik angallassatigullu ataqatigiissarinikkut piffissamik atuineq.

Tamakkununga ilaavoq, Nuummi ullumikkut atugassarititaasutigut immikkut piffissamik atuinerit ilanngunneqartarmata, tassa immikkut containerinut ilitsiveqarnermut attuummassuteqarmat.

Sisimiuni pissutsit allaanerisa kingunerannik, nassiussalerinermi ingerlaavartumik aningaasartuutit tulliuttut taamaallaat ilanngutaapput:

- ingerlatsinikkut aserfallatsaaliinikkullu aningaasartuutit,
- umiarsuarnik kiffartuussinermi piffissamik atuineq,
- quersuarmut biiliutilinnut nassiussanik tunniussinermi piffissamik atuineq,
- ilitsiveqarnikkut piffissamik atuineq.

Kisernaassilluni tamakkulerisinnaasutut akuersissuteqarnikkut Royal Arctic Line A/S-ip (RAL) nassiussalerineq aamma Sisimiunut isumagisarivaa, tak Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalunaarusiaa (2011, quppernerit 43-46).

² Immikkoortoq 2-p nunamut aalajangiissutit umiarsualiviullu nutaaliartaata nutaanngitsoq qallissavaat. Taamaammat immikkoortoq 2-mi aserfallatsaaliinikkut aningaasartuutit qaffariaatissaat taamaallaat ikaartarfimmuut qaffattartumut attuummassuteqassallutik, tamatumani aserfallatsaaliinikkut qaffariaataallartussatut 1 procenti naliliutaalluni. Taamaammat immikkoortoq 2-mi aserfallatsaaliinikkut naliliineq imaassaaq: $1 \cdot 26,5$ mio. kr./77,4 mio. kr. imlt. 0,34 pct. Immikkoortoq 3-kkut umiarsualiviup nutaartassaata nutaanngitsup 30 procentia qallissavaa. Taamaammat aserfallatsaaliinikkut naliliineq imaassaaq: $0,79 \cdot 0,7 = 0,55$ pct.

RAL-ip ullumikkut sullivinni nassiussalerinikkut naliliinermini tulliuuttut aallavigisimavai, pilersaarutillu eqqarsaatigalugit ullumikkumut tikittarnertigut nassiussallu annertusiatornerisigut ineriartortitsineq sumiiffinnilu atugassarititaasut isiginiarsimallugit.

Tikittarinerit nalunaarsornerisa takutippaat, umiarsuit containerersuutinik, kilisaatit takornarissanillu angallassisut tikittartut annikikkaluamik appariartorsimasut, massakkullu ukiumut 325-ullutik. Taamaattorli Imapik ikaarlugu talittarfik, containerersuutinik atorneqartartoq, qaammatini juunimiit oktobarimut suli atorluarneqartaqaluni.

Naallu, kilisaatit avannaatungitsinniinneruleralluit, Sisimiut umiarsualivianni kilisaatineersunik nioqqutissanik nassiussalerineq ukiuni kingullerni annertusiartuaarsimavoq. Tamannali quersuarmik atuinnikkut sunniuteqarsimanngilaq, nioqqutissammi kilisaatineersut tamakkiisumik containerersornikkut ingerlataasarmata, tassa containerinut ikiorarlugit toqqaannartumik umiarsualivimmiit umiarsuarnut ikineqartarlutik. Taamaattumik tamakkiisumik containerersornikkut quersuaq atorneqarneq ajorluni.

Sisimiut umiarsualivianni Nuummituulli usingiaaneq/usilersuineq appariaateqanngilaq. Illuatungaatiigullu annikitsumik qaffakkiartuaarnera malunnarluni, naak containerinik tiimimut 20-inik suliaqartarneq suli annertunerusumik pitsanngoriarsinnaagaluq, nalunaaquttami akunneranut suliaqartarneq annerpaaffimmini 30-niissinnaammat. Taamali nikingassutsimut patsisaanerpaavoq, allatut ajornartumik quleriit pingaartumik aasaanerani (juunimiit oktobarimut) amerlasariaqartarmata. Quleriit ikilinerisigut aamma Sisimiuni umiarsuit uninngasarnerisa annikillisinneqarnissaat periarfissaqalissagaluarpog, malitsigisaanillu ilitsivinnik atuinerit annikillisillugit. Taamatut annikillisisinnaasoqaraluarpat, umiarsuit ingerlaarnerminni sukkalisaartarnerat annikillisinneqarsinnaagaluarpog.

Siunissamut isigaluni Sisimiut umiarsualivianni nassiussalerinikkut ineriartortitsinissaq – Nuup umiarsualivianituulli – umiarsualivinnik allilerinissamik siunnersuutinut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerata imminut akilerluarsinnaanerunissaanut pingaaruteqarpoq. Tamakku eqqarsaatigalugit, 2010-mi nassiussalerinermiit paasissutissat aallavittut atorneqarput, containerit usingiakkat usilersukkallu ukiumut 2,4 procentinik qaffariaateqartillugit uuttuutigalugit, tassa RAL-imi aningaasaqarnikkut 2030-p tungaanut sunniutaasinnaasut naatsorsornerini, Nuullu umiarsualiviani mianersortumik naatsorsuinerimi, nassiussat ukiunut qulikkaanut 2031-miit 39-imut 2030-imi pissutsit aallaavittut atorneqarlutik. Nuup umiarsualiviatuulli, aningaasartuutit ingerlaavartussat 2030-p tungaanut ukiut tallimakkaarlugit naliliiffiupput, tassa ukiuni akunniusuni assigiimmik nikerartillugit.

Nalilersuinerit naatsorsueriaatsillu sukumiinerusumik ilanngussaq 1-mi ersipput. Ilangussatut ilanngussami 1-mi eqitsini kisitsisit ikkussukkat takutippaat, aningaasartuutitigut sunniutissat qanoq RAL-imut kinguneqarumaassanersut, tassa RAL-ip periarfissat nutaat atorniassappagit, tassalu immikkoortoq 1-mi 2-milu periarfissaalertussat. Ilangussaq 1-mi takuneqarsinnaasutut, RAL-imut aningaasartuutaanerulissaaq. Taamaattumillu suleqatigiissitat misissueqqissaarnerminni aallavigivaat, RAL-ip tamakku pissutigalugit Imapik ikaarlugu umiarsualivik annerusumik atuinnassagaa.

Tamakku tunngavigalugit eqitsit 4-mi saqqummersinneqarpoq, 2015-imiit 2030-imut ukiunut tallimakkaartunut RAL-imut aningaasartuutissat qanoq sunniuteqarfigineqassanersut, tassa immikkoortoq 3 naammassisimaleriarpat.

Eqitsit 4. Pilersaarutit ingerlannerini akunnerini RAL-ip aningaasartuutaasa annikillissutissaat, immikkoortoq 3 naammassisimaleriarpat, ukiullu 2015-imiit 2030-imut tallimakkaarlugit toqqammaviusussasussat. Kr.

	2015	2020	2025	2030
Imm. 3/basis ^a	696.692	883.120	847.998	913.484

a. Ilanngussaq 1-mi eqitsit B1.6-imi kisitsisit sanileriit siulliit assingat.

4.2 Aalisakkanik suliffissuaqarnek: kilisaatit suliffissuarlu

4.2.1 Kilisaatit aalisariutillu allat

Ullumikkut kilisaatinut nunatsinneersunut nunattalu avataaneersunut canadamiut qassusersortuinut umiarsuarnullu tunitsiviusunut Sisimiut Umiarsualivianni inissaaleqisoqartarpoq. Pingaartumik immikkoortoq 1 kiisalu 3 angallatinut pitsaanerumik inissaqartitsilissapput. Umiarsualivimmi inissaqarnerulernissap ilaatigut kingunerissavaa, kilisaatit illoqarfitsinneersut allanut ulikkaanngikkaluarlutillu niusiartortarunnaarnissaat, tassa ullumikkut inissaaleqinerup kinguneranik taamaliortariaqartaramik.

Sisimiuni umiarsualivimmi inissaaleqinerup kinguneranik kilisaatit avaqqutiinnarlutik Nuummut usingiariartortariaqartarnerata/usilersoriartortariaqartarnerata, naak Sisimiut avannaatungaanni aalisaraluarlutik, kinguneranik angalanerat sivitsortussaallunilu aningaasartuuteqarnerusassapput, tak. eqitsit 1.

Eqitsit 1. Kilisaatinut illoqarfitsinneersunut aningaasartuutunik nalilersuineq, tassa Sisimiut avannaatungaanni aalisartut, taamaattorli Nuummut ingerlasariaqartartut Sisimiuni atugassarititaasut kinguneranik

10 knobinik sukkassuseqaraanni, umiarsualivissinnissamut siumut utimullu angalaneq 16 tiiminik sivitsussaaq, tassa kilisaat, Sisimiut avannaatungaanni aalisaruni Sisimiunilu periarfissat peqqutaallutik Nuummut ingerlasariaqassappat. 14 tonsinik tonsimut 5.500 koruuninik ullormut unnuamullu atuisaraanni, aningaasartuutit Nuummut ataasiarluni ingerlatissamut, pissutsit atuuttut tungagalugit 100.000 koruuninik naleqartussaassaaq.

Tamakku saniatigut angalanermi piffissap atornerata sivisoqataanik aalisarnissaraluami annaasat ilanngaataassapput. Tamakkulu kilisaatinik piginnittunut aningaasartuutaanerussaaq, tassa angalanerup kingunerisaanik pisassaraluit tamakkerlugit pisarineqanngitsuussappata.

Illuatungaatigulli kilisaataatillit inuttat akissarsiasaasigut aningaasartuutikinnerussallutik, tassa inuttaasut pisat naapertorlugit akilersorneqartarmata. Taamaakkaluartorli eqqarsaatigisariaqassaaq, inuttaasut angalanermut piffissamik atuinerat inuiaqatigiit aningaasartuutiginninnerat.

Kilisaataatillilli pisassatik tamakkerlugit pisarippatigut, taava tamatuma kinguneranik inuttaasut sulinnigiffeqarnerusussaapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inuttaasut piffissamik atuinerinut naatsorsuutaani, akit ataatsimut akigititatut assigiit naatsorsuuserinermi atornerqarput. Nalunaaquttallu akunneranut akeq 99 koruuni atornerqarpat, takuuk Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalunaarutaani (2011, qupperneq 87), taava 20-inik inuttaqarluni angalanerunermi aningaasartuutit imatut naatsorsorneqassapput: $20 \cdot 16 \cdot 2 \cdot 99 \text{ kr.} = 63.360 \text{ kr.}$

Kilisaatip piusinnaaneranut nungullartiternera apeqqutaassappat, aamma nalikillisaanermut aningaasartuutit ilaasariaqassapput.

Ataatsimut katillugit mianersortumik naliliissutitut, umiarsualivimmut/-miit angalanermut ataatsimut aningaasartuutit 200.000 koruunit tungaannut atortariaqassaaq.

Eqitsit 1-mi naatsorsuineq kilisaatinut angallatinullu allanut illoqarfitsinneersunut naatsorsuutaasariaqarpoq, soorlu umiarsuarnut tunitsivinnut, kilisaatit angitigisunut.

Kilisaatinut qassusersuutinullu il.il. nunanit allaneersunut nunatta iluani missiliuut ima paasisariaqassaaq, inuiaqatigiit kalaallit iluanaarutissaat kilisaatit atortussarsiniarnerisigut, taquassarsiniarnerisigut allatigullu kiffartuussinertigut pisisarnerisigut, matumani Kalaallit Nunaanni umiarsulivissinnermi iluarsartuussinerit aserfallatsaaliinerillu ilanngullugit. Aatsaat Sisimiuni umiarsualiviup allinissaatigut aalisariutit nunanit allaneersut kalaallit nunaanni umiarsualivissittalissappata, taakkunuuna iluanaarutaasinnaasut ilanngunneqarsinnaassapput.

Ilanngussaq 3-mi allaaserineqartutut aalajangiisoqarnikuvoq, EU-mit killeqarfimmi nakkutilliisussanik Nuummi Sisimiunilu pilersitsisoqassaaq. Taakkunani marlunni nerisassanut nakkutilliineq ingerlanneqassalluni, Nuummilu nakkutilliivimmi tunisassiassat saniatigut pisat nakkutigineqassallutik.

Kalaallit Nunaanni killeqarfinnik EU-miit nakkutilliiffissat marluk pilersinneratigut tuniniaasartut tuniniaanermikkut kalaallit aalisartuisa raajartaannik aalisagartaannillu iluaqutaanissaata saniatigut, aamma inuiaqatigiit aningaasaqarneratigut iluaqutaasussaapput, tassa nunanit allaneersut aalisariutit – pingaartumik canadameersut – pisatik EU-mut tuniniarsinnaalissavaat EU-miit Kalaallit Nunaanni nakkutilliisunit akueritinnerisigut nakkutigitinnerisigullu. Tamatuma kingunerissavaa, Nuuk Sisimiullu nunanit allaneersunit aalisariutinit soqutiginarnerulernissaat.

2009-mi Kalaallit Nunaat nunanit allaneersunit kilisaatinik 70-inik tulaassiviuvoq, taakkuninnga 39-t raajanik/aalisakkanik usingiarlutik. Tikinnerit allat iluarsartuussiartormik, inuttanik paarlaassinernik taquassarsiniarnernillu il.il. peqquteqarsimapput. Nuummi Niuertut Kattuffiata maluginiaqqusimavaa, kilisaatit nunanit allaneersut tikinnitik tamaasa agguaqatigiissillugu 0,8 aamma 1,2 mio. koruunit akornanni aningaasartuuteqartarmata, soorlu kiffartuussinernik pisinertigut, taquassarsiniarnertigut, bilitsisinertigut, biilunik angallassinertigut il.il. Tassalu EU-miit nakkutilliivinnik pilersitsinikkut avammut niuertunut toqqaannartumik iluaqtissat saniatigut, aamma inuiaqatigiit kalaallit taakku malitsigisaannik iluanaaruteqartarlutik.

EU-miit Sisimiuni nakkutilliisoqalernikkut, tamatumalu saniatigut umiarsualiviup allinissaatigut nunanit allaneersut kilisaatit – pingaartumik canadameersut – Sisimiunut tulaaserusuttarnerat annertuseriassaaq.

Ilanngussaq 4-mi naatsorsuinikkut assersuummi ataatsimoortillugu, iluaqtissatigut iluanaarutaasinnaasussat, immikkoortoq 1-milu allilerinissakkut aalisartunut iluaqutaasussat takussutissinneqarput.

4.2.2 Royal Greenland-ip Sisimiuni suliffissua

Sisimiuni Royal Greenland-ip (RG) suliffissua eqqarsaatigalugu, tassa raajaleriffiullunilu assagiarsuleriffiusoq, tamatumani Aalisakkeriviup talittarfia Imapillu ikaarlugu umiarsuarnut talittarfik soqutiginaateqarnerupput, tassalu immikkoortoq 2. Immikkoortoq 2-p suliarinissaa, tassa toqqaannartumik ikaartarfikkut (qullartagaq) attaviliinnissaaq umiarsualiviit taakku akornatigut pisussaavoq, tamatumuunalu naannerusumik pitsaannerusumillu attaveqarfeqalissallutik. Tamanna angallasinikkut, tassalu RG-ip Aalisakkeriviata talittarfianiit Umiarsualiviup talittarfianut, containerinik usisaatit talittarfigisaannut, tunisassiassanik naammassillugillu ingerlateqqittassanut sipaaruteqarfiussaaq. Tamatumunnga aamma ilanngutissalluni, raajanik assagiarsunnillu tunisassiassanik angallassinikkut piffissaajarunnaarneq, tassa tamakku Umiarsualiviup talittarfiani usinngiartarnerini. 2010-mi akit aallaavigalugit 1,2 aamma 0,4 mio. koruuninik sipaaruteqartoqarsinnaassasoq Royal Greenland-ip missiiorpaa.

Tamakku tunuliaqutaralugit, pilersaarutit ingerlannerisigut massakkumut sanilliullugu sutigut RG-ip suliffissuani sipaaruteqartoqarsinnaanersoq naatsorsuutigineqartoq, eqitsit 5-imi ilanngunneqarpoq.

Eqitsit 5. 2010-mi akit aallaavigalugit Royal Greenland-imi ullumikkumut sanilliullugu ukiumut sipaarutaasinnaasutut naatsorsuutigisat, tassa imm. 1-miit 3-mut tulleriaarlugit naammassiartuaarnissaanni. 1000 koruunikkaarlugit.

	Imm. 1/ullumikkut	Imm. 1+2/ullumikkut	Imm. 1+2+3/ullumikkut
Angalassinikkut sipaarutaasinnaasut	0	1.200	1.200
Piffissaajarnerup annikillineratigut sipaarutissat	0	400	400
Sipaarutissat katillugit	0	1.600	1.600

Royal Greenland-ip saniatigut Sisimiut Fisk suliffissuaaraqarpoq, tassanilu saarulliit suliarineqartarlutik.

4.3 Avatitsinni suliaqarnermi umiarsualivik

Avatitsinni suliaqarnermi umiarsualiveqarnissaq pisariaqartinneqarpoq: umiarsualivimmi ilitsivissaq, tassalu umiarsuit ataatsikkut marluk talinngasinnaanissaat, aammalu qillerutinut il.il. toqqaannartumik talittarfimmuut atasumik ilitsivissaqarnissaq. Atorfissaqartitat tamakku soorunalimi qilleriffigisamut sapinngisamik qanittumiittariaqarput, taamaalilluni qillerisoqarnerani pilersuinnikkut aningaasartuutit annikillisarniarlugit. Kalaallit Nunaanni umiarsualivitsigut periarfissarissaarfiunngilaq, tamaattumillu Sisimiut avatitsinni suliaqarnermi umiarsualivittut pilersuiffiusinnaasutut aamma ilaasariaqarlutik.

Ullumikkumut Kalaallit Nunaata imertaani kisermaassilluni uuliamik gassimillu misissuinnisanut piiaanissamullu 27-it akuersissutaapput. Akuersissutit tamakku amerlanersaat, tassalu 16-nit, Sisimiut avataanni avannaatungaani luunniit akuersissutaallutik. Taakkuninnga arfineq-marluk 2010-p naaneranut Baffinip imartaani akuersissutaallutik.

Cairn Energy-p Qeqertarsuup Disko-p kitaatungaani 2010-p aasaanerani pingasoriarluni qillerilluni misissuivoq. 2011-mi Cairn Energy Davisstrædemi tallimariarluni qillerivoq.

Cairn Energy-p 2010-mi 2011-milu misissuilluni qillerinermini pingaarnertut Aasiaat tulliatullu Nuuk umiarsualiveqarfittut atugarisimavai. Sisimiut pinnagit Nuup pingaarnertit tulliatut atorneranut patsisaavoq, Sisimiuni atorussanut ilitsivissalimmik (nunatakippallaarneratigut) umiarsualiveqannginnera.

2012-mi misissuilluni qillerisoqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq – taamaallaalli ”shallow coring”, tamatumani umiarsualiveqarnissaq kiffartuussiveqarnissarlu pisariaqavinnigilaq.

Husky Energy, uuliamik gassimillu Sisimiut avataanni avannaatungaani akuersissummik tunineqarnikuusoq nalunaarpoq, 2013-imi misissuillutik qillerinissamik ingerlatsinissartik pilersaarutigalugu, tamatumani Sisimiut pingaarnertut umiarsualiveqarfiginiarlugit, tassa umiarsualivik immikkoortoq 1-tut allilerneqassappat. Umiarsualiveqarnissap saniatigut immikkoortoq 1, Cairn Energy-mit siusinnerusukkulli ujartugaasimagaluamik pisariaqartitamik nunataqassaaq.

Tamatumunnga atatillugu Suleqatigiissitanut matumani pingaaruteqarluni naliliiffigissallugu, Sisimiuni umiarsualiviup allilernissaa Kalaallit Nunaanni uuliamik misissuinerit piiasinnaanerillu ineriartortinnerat inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut sutigut (isertitatigut/aningaasartuutitigut)

malunniuteqassanersut. Sisimiut pingaarnertut tulliatullu umiarsualiviusussatut inissisimasinnaapput.

Nuuk pingaarnertut umiarsualiviusussatut Sisimiunut sanilliullugu toqqarneqassagaluarpat, naak Nuummut Sisimiunut sanilliullugu ungasinnerugaluartoq, uuliamik suliffeqarfissuit angallannermut aningaasartuuteqarnerulissapput. Aningaasartuutit tamakku ilaat eqitsit 2-mi takussuserniarneqarput, Suleqatigiissitat 2011-mi misilittakkat kingulliit aallaavissatut toqqarmassuk.³

Eqitsit 2. Uuliamik qillerinermut ataatsimut aningaasartuutaanerulertussat

Aallaavik:

Nunatta Kitaani Siggummi 2011-mi tallimariarluni qillerisoqarpoq, Atammiup eqqaani marlunnik kiisalu Lady Franklin-feltet ataasiarluni. Siggummi qillerinerit uuliamik misissuineri suliffissuit aningaasartuuteqarnerinut nalilersuineri atornerqarsinnaapput, tamatumani eqqarsaatigalugu, umiarsualivik Sisimiuniit alimasinnerusumiittoq atornerqartariaqassammat Nuummiittoq, tassa Sisimiuni umiarsualiveqarnikkut atugassarititaasut patsisaallutik.

Umiarsuit pilersuisut 2011-mi qillerinerit nalaanni Nuummut 159-riarlutik tikittarsimapput, taakkuninnga 45-riarlutik pingaarnertut qillerineri ataatsimi soorlu Siggummi. 10 knobinik sukkassuseqarnikkut taamatut umiarsualiveqarnermi siumuinnaq ingerlanermi 16 tiimit immikkut atortariaqartassapput. Ataatsimullu katillugit umiarsuarmik ingerlanerit 1440 tiiminik (2*16*45 timer) qillerinermut ataatsimut annertunerussallutik, tassa Sisimiut avannaatungaanni qillerivimmiit, Nuullu umiarsualiviusariaqassappat. Tamatumuuna pilersuineri aningaasartuutit 4 mio. koruunit missaannik annertusitissavai, tassa ullormut unnuamullu atugassaq 12 tonsinut 5.500 koruuninik nalilik naatsorsuutigigaanni.

Umiarsuit pilersuisuusut nalinginnaasumik nalunaaquttap akunneranut inuttai ilanngullugit attartugaasarput. Tamatumalu malitsigisaanik, uuliamik misissuiffinnut immikkut aningaasartuutaanerulissallutik, alimasinnerusumi umiarsualiveqarnissamik peqquteqartumik umiarsuamik immikkut attartortariaqarnissaq pisariaqalissappat.

Eqitsit 2-mi takuneqarsinnaasutut, uuliamik misissuisut qillerinermut ataatsimut aningaasartuutaat 4 mio. koruunit missaannik annertuseriassapput, tassa umiarsualivissatut Nuuk toqqarneqassappat, naak Sisimiuni umiarsualiviani atugassarititaasut naammaginarnerugaluarpata nunataalu inissaqarlaraluarpat tulliuullugu atugassatut periarfissaalluassagaluarpoq. Uuliamik qillerilluni misissuineri akuersissummut ataatsimut Kalaallit Nunaanni aningaasartuutit 650-iniit 750 mio. koruuninoortut isiginaraanni, soorluuna uuliamik misissuilluni qillerinissap aallartinnissaanik aalajangiinissami 4 mio. koruunit annertunerusumik sunniuteqarsinnaanissaat soqutaavallaassanngikkaluit.⁴

³ Nalinginnaasumik 2010-p aallaviginissaa toqqarneqarsimagaluarpoq.

⁴ Uuliamik gassimillu qallorneqarsinnaasumik nassaartoqassagaluarpat, periarfissat allaalluinalissagaluarput. Taamaat-toqassagaluarpammi Kalaallit Nunaata iluaqutigilissagaluarpoq, qillerinermik suliallit piginneqatigiiffiit misissuinerminni aningaasartuutikinnerulernissaat, soorlu Sisimiuni umiarsualivimmik aallaaveqarnikkut, qanorluunniimmi ilioraluaaraanni tamatumuuna piginneqatigiiffiit iluanaarutissat taamatulli annertusissammata, tassami qillerinermik piginneqatigiiffiit aatsitassanik inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaanni nalunaarsugaassammata. Taamatulli iluaquteqarnissami piunasaqataavoq, tassa uuliamik gassimillu qallugassaqarnissaata saniatigut, aamma pissutsit aallaavigalugit Kalaallit Nunaanni piginneqatigiiffittut iluaqutissatigullu akileraartussaataalernissaq. Nalinginnaasumik tunisassiornerup aallartinneraniit iluaqutissat iluaqutaalernissaannut ukiorpaaluit ingerlasarput, aningaasaliissuteqarnikkummi ajunaaru-taasimasut nalikilliliissutaasimasullu salliutillugit matussuserneqartarmata. Iluaqutissallu tamakku Sisimiut umiarsuali-

Uuliamik qillerinikkut piginneqatigiiffiit Nuummur sanilliullugu Sisimiut aallaavittut umiarsualiveqarfittut atornissaata iluaqutissartaasa nunamut tamarmut iluaqutaasagaluarput, tassa Nuummur sanilliullugu piginneqatigiiffiit Sisimiuniikkunik iluaqutissaat annertunerusumik nunaminertatigut il.il. atuinikkut pisussaammat.⁵ Umiarsualiviup piusup qanittuani ilitsivissat toqqissut Kalaallit Nunaanni amigaataapput. Taamaatumik avatitsinni suliffissuaqarnikkut annertutigisumik nunaminertaqarnissaa, tassa immikkoortoq 1-p – annertusinissaanullu periarfissalimmik – pingaaruteqarluinnarsinnaavoq.

Uuliamik misissuiffippaalussuit, ilaatigut Ikermiut aamma Nalernaq, aamma imatut inissisimapput, Sisimiut umiarsualiveqarfittut pingaarnertut Aasiannut Nuummullu sanilliullugit uuliamik piginneqatigiiffinnut atugassatut periarfissaalersut. Aasiannut assersuutigalugu aamma tamatumunnga patsisaavoq, Sisimiut Aasiannut sanilliullugu atortussaqaqtitsinikkut periarfissarissaarnerunerat, tamatumanimi tankeqarfimmiit uuliamik ruujorit atorlugit periarfissaqarmat, taamatullu tankeqarfiit Sisimiuni Aasiannut sanilliullugit annerungaatsiarmata – 26½ mio. literiullutik 20 mio. liiterinut sanilliullugit imaluunniit pingasoriaatingajaannik annerullutik. Sisimiuni erngup nukissiorfeqalernikkut, uuliamik atuinerit Sisimiuni Aasiannilu assigiinnangajaasutut nalilerneqarpoq. Tamannalu siullermik isumaqarluni, Aasianni taamatut pilersuinerup sanngiinerunerata saniatigut aamma ani-ngeasartuutaannginnerussammat, tassa biilnik assartuutinik uulialersuineq, pinngitsoorneqassagaluarpat. Tamaattoqassallunilu, allatigut pilersuinnikkut periarfissaqaanngippat, atorfissaqaqtitsinermut naleqquttumik. Tulliatullu Aasianni immikkut uuliamik assartuinerunermut aningaasartuutissaraluit sipaarutaasagaluarput, tassa Sisimiut uuliamik pilersuivittut inissisimammata, Aasiaalli Kangerlussuarmit, Nuummiit Sisimiuniillu pilersugaallutik. Eqitsit 2-mi nalilersuiffiuvoq, uuliamik qillerinermi piginneqatigiiffiit qillerinermut ataatsimut pilersuinnikkut qanoq sipaaruteqarsinnaanissaat, tassa Sisimiut Aasiannut sanilliullugit imminut akilerluarsinnaanerusumik kingunilimmik aallaavittut umiarsualiviussagaluarpata. Siusinnerusukkut oqaatigineqartutuulli, tamaattoqassagaluarpat KNI-p ingerlatsinikkut matussutissaqarnissani qanoq iliuuseqarfignianerana.

Eqitsit 3. Uuliamik qillerinermut ataatsimut Aasianniit pilersuinerup Sisimiunut sanilliullugu aningaasartuuteqarnerunissaq

Aallaavik

Carn Energy-p 2010-mi Aasianni pilersuinnikkut uulia 30 mio. liiteri KNI-miit pisiarisimavaa. Tamanna tunngavigalugu imaassaaq, KNI-p uuliamik qillerinermut ataatsimut uulia 10 mio. liiteri tunisassagaa.

viannut tutsinneqassappata, taava Sisimiut qanittuanni uuliamik gassimillu qallugassamik nassaartoqartariaqarpoq. Ataatsimullu isiginiarluni imaaliortoqarpoq. Suleqatigiissitat isertitsivissat periarfissaasinnaasutut tamanna Sisimiuni umiarsualivimmik allilerinissami naatsersuinerunermut ilaatinneqanngitsoq.

Ilanngullugulu taaneqassaaq, Nunaoilip nalinginnaasumik 12,5 procentit atorlugit misissuineri ilaatinneqartarmat. Taamatut peqataatitanissaq Nunaoilip aamma tunisassiortoqalissagaluarpat tigummiinnarsinnaavaa, tamatumani piomasagaataalluni, Nunaoilip tunisassiuernissamut aningaasaliissutit 12,5 procentit aamma aningaasartuutigisagai.

⁵ Periusissaq tullittooq umiarsualivimmik ingerlatsinissami eqqarsaatigisariaqaralarpoq: Sisimiut umiarsualivittut pingaarnertut inissisagaluarpat, umiarsualivimmik allamik atuinnissami immikkut attartornermi aningaasartuutaanerusussaraluanut naapertuuttunngorlugit attartornermi akigititassaq inissinneqassasoq, tak. ilaatigut eqitsit 2-mi assersuut, Sisimiullu umiarsualivittut tullertut atorneqassagaluarpat, ullumikkut umiarsualivimmiinnermi akit atuutsiinarneqassasut, tassalu attartornermi akit annertusisaanngitsut.

Aningaasatigut kinguneriumaagai

Sisimiut uuliamik umiarsuamiit toqqaannartumik pilersugaasoq, Aasiaat uuliamik assartuutunik minnerusuniit pingaartumik Sisimiuniit pilersugaavoq. Tamatuma kingunerivaa, Aasianni uulia liiterimut 10-niit 15 oorinut Sisimiuniit akisunerummat. Tamatumalu saniatigut tamanna allanngu-uteqartussaagunarani, tassa ilaatigut Sisimiuni naammattunik tankeqarfeqarmat – pingaartumik erngup nukissiorfeqalernerup kinguneranik – ilaatigullu aamma Aasianni tankeqarfiit umiarsualivimmut ruujoritigut atassuserlugit ilanissaat akisussammat.

Suleqatigiissitat toqqammaviginiarpaat, tamatuma kinguneranik KNI-p matussusiiniarnissaata liiterimut 15 oorit angullugit annertusinissaat, KNI-mmi aamma uuliamik biilnik assartuinnermut aningaasartuutini sipaarutissarilissammagit. Taamatuttaaq piumasqaateqarnerup kingunerissavaa, KNI-p akeq uuliamik qillerinermi piginneqatigiiffiit pisisarneranni ullumikkut siunissamilu aki-gitinniagaa, imaannarmi pisisarnermut tunngassuteqarnerummat, taamaattumillu ilimagineqarluni, Sisimiuni Aasiannut sanilliullugu akit appasinnerusut atuunnerisigut niuerneramilu aningaasartuutikinnerunissaq KNI-mut iluaqutaanerussasut, uuliamik qillerinermi piginneqatigiiffinnuunngitsoq.

Uuliasiorluni qillerinermi piginneqatigiiffiit Sisimiunik pingaarnertut umiarsualiveqarnikkut qillerivippaalunni Aasiannut sanilliullugu atuinnissaanni iluaqutissaat, ima annikitsigisorinarput, tamanna piginneqatigiiffiit suliaqarnerinik allanngortitsinaviannngitsoq.

Aatsitassanik Pisortaqarfik isumaqarpoq, uuliamik qillerinermi piginneqatigiiffiit naammagi-nartumik atugassaqtitsiffiusunik umiarsualiveqarnissaq pingaarnerutikkaat, atugassarititaasut tamakku Nuummiinnersut, Sisimiuniinnersut Asianniinnersulluunniit eqqarsaatiginagu. Atugassari-titaasut pingaarutillit tassaapput ilitsivissat umiarsualivimmut qanittumiittut, umiarsualivik ajornaatumik tikinneqarsinnaasoq, nalinginnaasumillu umiarsualivinni atugassarititaasut, soorlu orsersornikkut. Aammataaq pingaaruteqarpoq, umiarsualivimmut atatillugu mittarfeqarnissaa, inut-tanik angallassinnaaneq periarfissillugu (FIFO: Flying In Flying Ot), taamatullu aamma pingaaruteqarluni, illoqarfik umiarsualivigisassaq, unnuiffiusinnaagallartussanik ataavartunilluunni-it allaffeqarfinnillu pigisaqarnissaa, taamatullu kiffartuussinermi atugassarititaasut pitsaasut.

Sisimiuni umiarsualiviup allilernissaanik naliliinermi ilanngullugu eqqarsaatigisariaqarpoq, qilleri-nermik piginneqatigiiffiit allat piffimmi pineqartumi qillerinissamik piukkooruteqarnerusut, tassalu Nuummi, Sisimiuni Aasiaanniluunniit umiarsualiveqarnissamik pisariaqartitsisussanik. Sisimiuni umiarsualivimmik allilerinissaq, ukioq kaajallallugu tikinneqarsinnaasut avannarlarsaattut kiisalu orsersornermi periarfissarissaarfusoq, imartatsinni suliaqarnikkut soqutiginaateqassaqaq.

4.4 Umiarsuit takornarissanik angallassisut

Umiarsuarluni takornariatitsisarnerit ukiuni kingullerni ineriartortitaangaatsiarsimapput. 2009-mi nunarsuarmi aningaasarsiornerup ajorseriarnerata malitsigisaanik appariaateqarneq, eqitsit 6-imi takuneqarsinnaasutulli, 2010-mili ilorraap tungaanut saatinneqarsimavoq.

Eqitsit 6. 2003-miit 2010-mut umiarsuarluni takornariatitsisarnerup ineriartorsimanera

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Umiarsuit takornariutit, amerlassusii	29	26	34	38	42	32	43
Turnarounds ^a	2.537	2.409	3.879	6.859	7.969	6.146	7.445 ^b
Umiarsuarnut ilaallutik takornarissat, amerlassusii	15.654	16.446	22.051	23.506	28.891	26.976	30.271

- Sisimiut Umiarsualiviat -

Umiarsuarluni takornariarneq –ilaasut aki-liutaanit iluanaarutit, mio. kr. ^c	4,1	4,9	9,9	10,6	13,0	14,2	15,9
---	-----	-----	-----	------	------	------	------

- a. Umiarsuarluni takornerissat amerlassusii, Kalaallit Nunaanni takornariarlutik aallarsimasut/ilaasimasut.
 b. Umiarsuarlut takornariutinut ilaasimasut, Kangerlussuarmut apuussimasut.
 c. 2004-mi 05-imilu inummut ataatsimut 300 koruuniusimavoq, 2006-imiillu 08-mut 450 koruuniusimalluni 2009-milu 525 koruuniusimalluni.

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni naatsorsueqissaartarfik 2011. *Takornariaqarneq 2011:1*. Nuuk GTE-miillu paasisutisat.

Eqitsit 7-imi tikissimasut amerlassusiat agguataarnerallu takuneqarsinnaavoq, tassa umiarsuit takornarissanik angallassisut 2006-imiit 2010-mut Kalaallit Nunaanni umiarsualisimasut eqqaaniluunniit angallasimasut. Umiarsualiviit 2010-mi tikiffiunerpaajusimasut tassaapput Ilulissat, Kangerlussuaq Sisimiullu tulleriinneri naapertorlugit. Eqitsit 7-imi takuneqarsinnaasutulli, umiarsuit takornarissanik angallassisut ilaat ulluni marlunni minnerunngitsumik Ilulissaniittarsimasut. Tassaallutillu umi-arsuit takornarissanik amerlasuunik usinnaasut, nalinginnaasumik 500-t sinnerlugit, umiarsualivinni arlalinni ulluni marlunni uninngasarsimasut.

Eqitsit 7-imi aamma takuneqarsinnaavoq, umiarsuit takornarissanik angallassisut tikittarnerat 2006-imi 5,2-miit 2010-mi 8,8-mut amerleriaateqarsimasut. 2009-li 2010-mut sanilliullugu Umiarsuit takornarissanik angallassisutit tikittarnerat suli amerleriaateqarnerupput. Tamatumalu qaffakkiartorneranut patsisaaqataalluni, umiarsuarluni takornariarfissat ukiumiit ukiumut allangorartitaanerat, tak. tulliuuttumi takussutissiat.

Tikiffik	2006	2007	2008	2009	2010
Kangerlussuaq	30	44	55 (1)	50 (8)	45 (1)
Ilulissat	25	28	45 (4)	53 (9)	64 (18)
Sisimiut	16	29	36	46	44
Nuuk	22	20	31 (4)	19 (2)	29 (1)
Uummannaq	4	14	25	22	24 (1)
Qaqortoq	13	18	22	19	25 (1)
Qeqertarsuaq	2	14	20	33	25
Ittoqqortoormiit	14	6	15 (1)	14	15
Narsarsuaq	14	6	13	4	4
Ukkusissat	1	14	13	12	4
Nanortalik	5	2	8	7	6
Qaanaaq	4	7	8	5	9
Tasiilaq	2	8	6	3	2
Itilleq	1	14	4	23	7
Upernavik	2	5	4	4	10
Aasiaat	2	3	2	3	5
Narsaq	5	4	2	5 (1)	4
Paamiut	6	4	2	2	6
Igaliko	0	1	2	0	1
Saqqaq	3	2	2	1	3
Maniitsoq	2	1	0	3	1

- Sisimiut Umiarsualiviat -

Umiarsualiviit allat	3	10	14	17	45
KATILLUGIT	176	254	329	345	378
Umiarsuit ataasiakkaarlutik tikittarneri	5,2	6,7	7,8	10,8	8,8

**Eqitsit 7. Umiarsuit
takornarissanik
angallassisut
umiarsualivinnut**

assigiinngitsunut tikittarnerinut 2006-imiit 2010-mut takussutissiaq

Oqaaseqaat: Kisitsisit ungaluutit iluaniittut tassaapput, umiarsuit takornarissanik angallassisut qassit ulluni marlunni umiarsualiimarnersut. Tassalu ullut talinngaffiusimasut eqitsimmi taaneqarlutik.

Aallerfik: Visit Greenland A/S (Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup tikittarnernik kisitsisaatai, Skiblogs).

Eqitsit 8-mi ullormut tikeraarsimasut qassiunerinik takussutissiissutaapput, tassa aamma ukiuni tallimaasuni 2006-miit 2010-mut umiarsualivinnut assigiinngitsunut tikissimasut. 2010-mi umiarsualiviit takornarissanik tikiffiusimanerpaajusut tassaapput Ilulissat, Qaqortoq aamma Nuuk tulleriinerni malillugit. Tulliuppullu Sisimiut aamma Kangerlussuaq. Eqitsit 8-mi kisitsisit nassuiaatitassaat imaassaaq, eqitsit 7-ituulli eqqaamasariaqarluni, ullormut takornarissat tikittuusimasut eqitsit 8-mi pineqarmata. Tamannalu Ilulissanut soqutiginaateqarnerulluni pingaaruteqarnerummat.

Eqitsit 8. Ullormut tikeraarsimasut qassiuneri takussutissiissutaapput, tassa aamma ukiuni tallimaasuni 2006-miit 2010-mut umiarsualivinnut assigiinngitsunut tikissimasut.

Tikiffik	2006	2007	2008	2009	2010
Kangerlussuaq	3.997	6.242	9.713	6.597	7.445
Ilulissat	7.114	7.437	11.119	8.951	18.495
Sisimiut	5.645	7.823	8.264	7.834	8.212
Nuuk	7.569	9.150	12.890	9.398	12.532
Ummannaq	640	3.028	4.892	3.805	2.848
Qaqortoq	8.101	9.625	12.275	10.405	17.687
Oeqertarsuaq	326	3.507	4.969	4.705	5.223
Ittoqqortoormiit	842	876	1.798	1.535	2.035
Narsarsuaq	3.343	2.735	2.875	814	1.740
Ukkusissat	260	0	3.043	2.435	942
Nanortalik	3.293	855	5.248	8.357	0
Qaanaaq	465	912	1.009	763	1.102
Tasiilaq	476	2.070	1.055	323	258
Itilleq	257	0	796	3.549	1.403
Upernavik	401	666	927	634	1.209
Igaliko	0	519	638	0	444
Paamiut	1.025	1.016	618	868	1.779
Aasiaat	617	426	504	873	1.573
Saqqaq	1.210	495	586	102	284
Narsaq	2.120	1.355	295	1.244	1.904
Maniitsoq	619	128	0	1.249	3832
Umiarsualiviit allat	723	1.769	2.184	2.009	5.005
KATILLUGIT	49.043	60.634	85.698	76.450	95.952

Aallerfik: Visit Greenland A/S.

Umiarsuarlutik takornarissat inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut sunniutaat misissuiffiqeqissaarne-rini, aallaavittut umiarsuit takornarissanik angallassisut Sisimiunut tikittarneri pingaarnernut pingasunut suleqatigiissitat agguartaarpaat, taakkulu marluk aamma tulliuuttunut immikkoortillugit: Kalaallit Nunaata iluani umiarsuit takornarissanik angallassisut, Avannaata Kitaanut takornarissanut, tamatumani Sisimiunut tikissimasut ilanngullugit, Imapik ikaarlugu umiarsuit takornarissanik angallassisut, tamatumani Kalaallit Nunaanni illoqarfiit/nunaqarfiit tikinneqarsimasut ilanngullugit, aammalu Ilisimasassarsiornerit. Taamatuttaaq Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni takornarissanik angallasserit aamma sapaatip akunnikaartunut sapaatillu akunnerinut marlukkaanut agguataagaal-

lutik. Imarpik ikaarlugu umiarsuit takornarissanik angallassisut pingasuinnut, umiarsuit 1200-nik ikinnerpaamilluunniit 1200-nik ilaasoqarsinnaaneri tunngavigalugit, agguataagaapput. Umiarsuillu takornarissanik 1200-t tikillugu ilaasullit aamma sulit tulluuttut agguataagaallutik, tassalu umiarsuit 8 meterit tikillugit minnerpaamilluunniit 8 meterinik itsinillinnut.

Eqitsit 9-mi takuneqarsinnaavoq, 2010-mi takornarissanik angallassissutinik assigiinngitsunik qassinik Sisimiut taliffiqarsimanersut, maluginiagassaallunilu, Imarpik ikaarlugu umiarsuarnik 1200 -nik ikinnerpaamilluunniit 1200-nik ilaasulimmik tikiffiusimangimmat. Umiarsuit takornarissanik angallassissutit taamak angitigisut nalinginnaasumik ima itsineqartigipput, Sisimiut umiarsualiviannut talissinnaanatik, talittarfiullu avataani kisartariaqartarlutik. Umiarsuarnillu taamaattunik 2010-mi tikiffiusannginneranut tamanna patsisaasinnaalluni.

Eqitsit 9. 2010-mi umiarsuit takornarissanik angallassissutit assigiinngitsunik Sisiminut tikissimasut, ilaasullu agguartaqatigiisinneri

	2010-mi Sisimiunut tikissimasut	Ilaasut amerlassusii, agguartaqatigiissillugit	Umiarsuit taamaattut Sisimiunut talissimasut agguartaqatigiissillugit
Kalaallit Nunaanni umiarsuarnik takornarissat:			
Sapaatip akunneranut	13	126	8,0
Sapaatip akunnerinut marlun- nut	2	160	15,0
Imarpik ikaarlugu umiarsuit takornarissanik angallassisut, 1200 tikillugit ilaasullit ^a	17	309	6,6
Ilisimasassarsiornerit	11	96	8,3
Katillugit	43	192	7,8

Oqaaseqaat: Maluginiaruk, eqitsit 7 aamma 8 naapertorlugit, 2010-mi Sisimiunut umiarsuit talissimasut 44-mata 8.212-nik ilaasullit. Eqitsit 9-mi ilaasut amerlassusii 43-uupput 8.264-inik ilaasoqarsimasut.

a. Umiarsuit ilaat ataaseq, Mona Lisa 667-inik ilaasulik, 8 meterit sinnerlugit itsineqarpoq, talittarfiullu avataani kisartariaqarsimalluni.

Aallerfik: RAL-ip Qeqqata Kommuniatalu umiarsuarnik tikittunik allattuiffii.

Tikittut arlaqalernissaat

Suleqatigiissitat isumaqarput, Sisimiunituulli immikkut ittumik umiarsualivinnik allilerinissat, Kalaallit Nunaanni umiarsuakkut angallasisartunut soqutiginaateqarnerulersitsissasut.

Tamatununga atatillugu naliliiffigisariaqarpoq, Sisimiuni immikkut ittumik umiarsualivinnik allilerinerit taamatut angallassinertigut qanoq soqutiginnilersitsinissaat, Kalaallit Nunaannummi angallassissutaasartut nalinginnaasumik illoqarfiit/nunaqarfiit qulit siunnerfigalugit

aaqqissuutaasarmata, tassa sapaatip akunneranoortuusunut, sapaatillu akunnerinut marlunoortuugaangamik marloriaataasarlutik. 2010-mi Sisimiunut tikittut 15-it sapaatip akunneranoortuusut, umiarsuarnut marlunoortuupput, tassalu Fram aamma Ocean Nova, taakkulu 250-inik 90-nillu ilaasoqartarlutik.

Imarpik ikaarlugu takornarissanik angallassissutit tikittunit 17-iusuniit akornanni, illoqarfinni Sisimiut kisiisa tikiffigisimangilaat. Imarpik ikaarlugu takornarissanik angallassissutit 2010-mi Sisimiunut tikittut tamarmik, aamma Ilulissanut ilaatigut ingerlaqqittuusarlutik.

Eqitsit 9-mitut takuneqarsinnaasutuulli, umiarsuarnik takornarissanik angallassissutit ikinnerpaamillu 1200-nik ilaasulinnik 2010-mi Sisimiut tikiffiusimangillat. 2010-miilli Kalaallit

Nunaata Kujataatungaannarinngisaa, nalinginnaasumillu pingaarnertut Nuuk, Qaqortoq aamma Nanortalik, taamaattunik tikinneqartarsimapput, 2010-mimi 2011-milu Ilulissat umiarsuarmik takornarissanik angallassisumik 2.500-nik ilaasulimmik tikinneqarsimapput, naak taamaattut Ilulissani taliffissaqanngikkaluartut. Sermersuulli avataatungaani kisarsimaartillugit, umiarsuarlutik takornarissat sermersuarmit iigartunik alutorsarsinnaasimapput, taamatullu aamma ilaasut angalaartitaasinnaasimallutik illoqarfimmullu anngullutik. Umiarsualivimmik allileriniarnermi immikkoortoq 1-mi allaaserisatuulli iluarsii ffiunikuuvoq, taamaalilluni umiarsualivissat pilersaarutip kitaatungaani 10 meteritut ittissuseqassalluni, Tineruluttorfimmi. Tamatumuunalu umiarsuit takornarissanik angallassisutit angisuut allaat Sisimiuni taliffissaqalissallutik.

Ilisimasassarsiortunik umiarsuit angallassisut tassaannerusarput, ornitaminnik tikitassaminnillu alutorinninnissaminnik kissaateqarlutik angalaartut, tassa nalinginnaasumik takornariaanngitsut. Suleqatigiissitat pissutsit nalinginnaanerisigut pilersaarutillu ingerlannerisigut tikittussat nalilersuinerminni toqqammaviginiansaneraat, ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaavoq.

Talittarfiup avataani kisarsimanermut sanilliullugu talissinnaanerup kingunerisinnaasai

Suleqatigiissitat isumaqarput, Sisimiuni immikkut ittumik umiarsualivinnik allilerinerinissat minnerunngitsumik aningaasarsiornikkut malitseqartussaasut, tassa umiarsuit takornarissanik angallassisutit talittarfimmut talissinnaanerisigut. Immikkoortoq 1-ikkut, immikkoortoq 3-mi taaneqartutuulli, umiarsuit angisuut marluk ataatsikkut Aalisakkeriviup talittarfiani talinngasinnaalissapput, taamatuttaarlu umiarsuit 10 meterit angullugit itsinillit, NTU, Aalisakkeriviup talittarfiata kitaatungaani talinngasinnaalissapput. Tamanna tunuliaqutaralugu Suleqatigiissitat tunngavilersuutigivaat, umiarsuit takornarissanik angallassisutit tamarmik immikkoortoq 1-ili naammassineratigut talinngasinnaalernissaat.

Talittarfimmi talinnganerup talittarfiup avataatungaani kisarsimaarnermut sanilliullugu kingunerissavaa, umiarsuarlutik takornarissat amerlanerusut nunamukarsinnaalernissaat, umiarsuarnummi takornarissanik angallassisutinut ilaasut amerlasuut utoqqaanerusuusarmata tamatumalu kinguneranik angallarissuusaratik. Taamaattumik umiarsualivinnik allilerinerup kingunerissavaa, takornariaqarnikkut isertitat annertusinissaat. Taamatuttaaq talinngasinnaalernissap kingunerissavaa, umiarsuit taquassarsiortornerisigut orsersortarnerisigullu isertitaqarnerulernissaq.

Tamakkunuuna pingasutigut isumaliutersuutit ersarinnerusumik ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaapput.

Umiarsuarlutik takornarissat siumut annertussusileneri

Kalaallit Nunaat ullumikkut umiarsuarlutik takornarissanik ukiumut 30.000-t missaannik tikinneqartarpoq, eqitsit 6 takuuk. Visit Greenland A/S naapertorlugu imaanniartussaassaq, kisitsit taanna 2030-ip missaani ukiumut 80.000-nut qaffariarsimassasoq. Visit Greenland A/S-ili malillugu, umi-arsualiviit qitiusut ineqarfissallu piorsaaffiginerisigut tamanna aatsaat anguneqarsinnaassalluni. Umiarsualivinni arlalinni ullumikkut inissakillioortoqarpoq – taamalu Sisimiuniinnaanngitsoq, taamaattumillu umiarsuit takornarissanik angallassisut taliffissaaleqisarlutik. Taamaattumik ilaasunik puttasunut umiarsualivimmulluunniit ikaarussineq nammineq umiatsiaminnik isumagisariaqartarpaat. Tamatumanilu sila apeqquutaasaqaaq piffissaajaataasaqalunilu, aammattaaq tamatumunnga pissutaqataasarluni, ilaasunut angallarunnerusunut tamatuma ajornartorsiutaasarnera. Umiarsuarlutik takornarissat amerlanersaat utoqqaanerusarput.

Umiarsuarlutik takornarissat amerliartornerisa kingunerissavaat, kisarsimanermut sanilliullugu talittarfinnut talissinnaanikkut aningaasatigut iluaqutissartaasa annertusinissaat. Tamatumani Suleqatigiissitat missiliuutimigut ilaatigut naliliipput, umiarsuarlutik takornarissat amerlassusiat ullumikkut atukkanut sanilliullugu 2015-mi 35.000-nut 2030-milu 55.000-inut qaffariarsinnaassasut, tassa umiarsualivinnik allilerisoqanngikkaluartorluunniit.

Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni angalanerit soqutigineqarnerinut ilaatigut Ilulissani Sermersuaq silaannaallu allanngoriartornerata sunniutai patsisaapput, tamakkumi Kalaallit Nunaanni ersarissumik takussutissaqarmata. Tamatumunnga misigisassat patsisaaqataapputtaaq, tassa sineriakkut umiarsuartiluni takussaasartut, pinngortitap kusanarluinnartuunera kiisalu illoqarfinni nunaqarfinnilu inuunerit kulturikkullu pissutsit. Tamanna tunuliaqutigalugu Suleqatigiissitat aalajangersimasumik misissueqqissaarsimapput, tamakkulu naliliutaallutik, Ilulissani umiarsualiviup allineqarnissaanut kinguneranik, Kalaallit Nunaannut umiarsuarluni allatigullu avannaatungaanut Sisimiut aqusaarlugit angallassisarnerit annertusinissaannut.

Ilulissani umiarsulivik piorsaaffigineqaraluarpat, taamaalillutillu tassunga tikittut tamarmik talissinnaalersillugit, taava Ilulissat tassungalu atatillugu Sisimiut kiisalu Kangerlussuaq imarpik ikaarlugu umiarsuarlutik angalasussanut soqutiginaateqarnerulissagaluarput. Imaassinnaavorlu umiarsuit Kalaallit Nunaata Kujataanut tikittussat tamakku ilarpaaluisa, Kalaallit Nunaanniinnissartik Ilulissanut, Sisimiunut Kangerlussuarmilu ilaasunik paarlaasisinnaanikkut sivitsoraat, taamatullu aamma naatsorsuutigineqarsinnaalluni, Kalaallit Nunaat taamatut atugassaqartitsisoq imarpik ikaarlugu umiarsuarnik takornariaqarfiunerulertoq. Tamatumuuna isertitat qaffariassagaluarput, ilaatigut angalaartitsilluni takornariartitsinikkut umiarsuarnullu ilaasut akiliutaasigut. Ersarissarneqassaaq, Suleqatigiissitat tamatumani isertitaqaataanerusussaannaat ilanngummatigut, tassa Sisimiut umiarsualiviata allilernissaatigut Sisimiunut talissinnaalernissameertussat. Taamaalillunilu mianersortorujussuarmik naliliisoqarluni, Sisimiunimi umiarsuit takornariutit tamarmik talissinnaalernissaannimmi periarfissaalersussami, imarpik ikaarlugu umiarsuarlutik sumiiffimmut takornarissat soqutiginninnerisigut qaffassaaqataalluarsinnaammat. Taamatut periuseqarnermut patsisaavoq, Ilulissat umiarsualiviata Sisimiunilu umiarsualiviit allilernerinut sorliit atatinneqassanersut nalorninarmat, ilaatigullu nalinginnaasumik mianersorneq patsisigalugu, tamannami Suleqatigiissitat aamma naatsorsuinerminni aallaavigimmasuk.

Ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaavoq, ullumikkut piusut pilersaarutaasullu atorlugit umiarsuarluni 2015-imi, 2020-mi, 2025-mi 2030-milu takornariaqarnikkut ineriartortitsineq qanoq ingerlanissaa naatsorsuutigineqarnerisooq. Tamatumani naatsorsuutigineqarluni, ukiuni taakku akornanni inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut sunniutissat assigiimmik periuseqarluni naatsorneqarsinnaasut, taamatullu mianersortumik pissuseqarnikkut naliliiffiulluni, 2030-p kingornatigut sunniutissat 2030-mituulli issasut. Periuseq taanna aamma Assartuussinikkut Isumalioqatigiissitamit atugaavoq.

4.5 Sisimiut umiarsualiviata allilerneratigut sunniutissat naliliiffiunngitsut

Sillimaniarneq

Sisimiut umiarsualivianni atugassarititaasut kinguneranik, oqimaatsunik nassiussalerineq inuinnaallu sullinneri immikkoortikkuminaapput, ilaatigut umiarsuarluni takornarissat. Tamatuma kinguneranik inuit akornusersinnaanerit annertuvoq. Pissutsillu umiarsualivinnik allilerniarnikkut annertuumik aaqqiivigineqarsinnaallutik, tamatumani pingaartumik immikkoortoq 1-kkut 2-kkullu sunniutissaat pingaaruteqarlutik.

Inuutissarsiuteqarnikkut ineriartortitsineq

Umiarsualiviup timaatungaani ilitsivissaalertussat, immikkoortoq 1-mut atasut, nutaanik periarfissaqartitsilissapput, tassa umiarsualivimmi suliassaqarfitsigut suliffissaqartitsiniarnikkut umiarsualivi-up allilernissaa periarfissalersitsissammat. Tamannalu nutaamik suliffeqarfeqalernikkut atuutissalluni, soorlu kilisaatinik kiffartuussinikkut, aammalumi ilaatigut avatitsinni misissuinermik suliallit eqqarsaatigalugit.

5. Sisimiuni umiarsualivinnik allilerinissap inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut akilersinnaasusia

Soorlu matuma siuliini eqqartukkatigut takuneqarsinnaasoq, Sisimiuni umiarsulivinnik allileriniarnikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut iluaqutissartai, immikkoortoq 1-mut tunnganerupput. Taamaattumik ersarippoq, pisussatigut pisariaqartut eqqaaneqartut tunngavigalugit, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu ullumikkut immikkoortoq 2-p 3-llu suliarnissai imminut akilersinnaangilaq.⁶ Taamaattumik Suleqatigiissitat immikkoortoq 1 kisiat eqqarsaatigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat nalilersuiffiginikuuvaa. Tamannalu aamma isiginiarneqartariaqarluni, tassa naatsorsuutigineqarsinnaangimmat, immikkoortoq 2 aamma 3 sularineqarsinnaasasut, immikkoortoq 1-p piviusungortinnera qanorpiaq kinguneqarnerisigut ersarissumik takutinnagu, tassa pisariaqartutut nalilikkat eqqarsaatigalugit suli qularnaateqarmata. Taamaattumik Suleqatigiissitat isumaqanngillat, pissutsit allannguuteqarumaasasut, Sisimiummi umiarsulivinnik allilerinissakkut iluaqutissat ilimagisamiit annertunerungaatsiariataarsinnaammata.

Suleqatigiissitat inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut iluaqutissartarisinnaasaanik naliliiniarnermi annertuumik ajornartorsiutiginerusimavaat, tassa umiarsualivinnik allilerinikkut aalisarnermut atatillugu iluaqutaanissaa eqqarsaatigalugu, immikkoortoq 4.2.1 takuuk, taamatullu avatitsinni suliffeqarnermut tunngasut, immikkoortoq 4.3 takuuk.

Umiarsualivimmi suliaqarfiit arlallit, ilaatigut Blue Water, assersuuteqarsimapput, tassa kilisaatit aalisariutillu allat umiarsualivimmi usilersornerisigut usingiarnerisigullu killeqassusia eqqarsaatigalugit. Tamannalu tulliuttutigut ersertarluni:

- kilisaatit talinnissaasa itigartittariaqarnerisigut,
- umiarsualivimmut talinnissamut utaqqisoqartariaqartoqartarmat,
- kinguarsaataasariaqartarnera, kiisalu
- umiarsualivinnut pitsaavallaanngitsumik inissilluni talissimanissat akuerisariaqartarmata.

Blue Water-ikkut naliliipput, kilisaataatillit ilaasa Sisimiut aallaavittut umiarsualivigissallugit ornigiunnaarsimagaat.

Eqitsit 1-mi misilillugu naliliiniartoqarsimavoq, tassa kilisaataatillit nunatsinni angerlarsimaffillit ataasiarnikkut aningaasartuutaasa qanoq qaffariaateqartarnerat, naliliutaallunilu 200.000 koruunit, tassa allatut ajornaraluartumik Sisimiuni inissaaleqinerup kinguneranik Nuummut ingerlasariaqartarnermikkut. Suleqatigiissitalli ilisimangilaat qanoq akulikitsigisumik taamaattoqartariaqarnerisigut.

Aammattaaq Sisimiuni umiarsualiviit allilernerisigut nunanit allaneersut kilisaatit qanoq amerlatigisut kalaallit umiarsulivinnik atuilersinnaanissaat, nalilersuiffigissallugu ajornakusooqaaq. Immikkoortoq 1-p naammassineratigut umiarsulivinni atugassarititaasut pitsaanerulernerisigut, kiisalu nutaatut killeqarfinnik nakkutilliinerup aallartinneratigut, kilisaatit Canadamukaratik nutaat ikitsuinnaat orniguttalernissaat naatsorsuutigisariaqassaaq. Pinerit tamaasa tamanna immikkoortoq

⁶ Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit naatsorsuinit eqitsit 10-miit 12-imut kattunnerisigut sanaartornikkullu aningaasartuutitut sanilliunerisigut tamanna eqitsit 2-mi 3-milu takuneqarsinnaavoq.

4.2.1. taaneqartutuulli umiarsuarmut ataatsimut 0,8-miit 1,2 mio. koruuninik isertitaqarnerulernermik kinguneqartussaassaaq, ilanngussaq 4 aamma takuuk.

Avatitsinni suliffeqarnermut atatillugu apeqqutaassaaq, Sisimiut aallaavittut umiarsualivigalugit aningaasartuutikinnerunissakkut suliffissuit taamaatitaraluaminnik misissuillutik qilleriniassanersut, naak Kalaallit Nunaanni allani umiarsualivitsigut suliffissuit periarfissaqarsinnaassagaluartut. Naallu misissuilluni qillerisoqarniannikkaluartoq, uuliamik misissuillutik qillerinermik ingerlatallit, allat pinnagit Sisimiut aallaaviginerisigut iluaqutissaqaraluit, umiarsualivimmi timaanilu ilitsivinnik attartortitsinikkut iluaqutigineqarsinnaassapput.

Tamakku tunngavigalugit Suleqatgiissitat naliliipput, Sisimiut umiarsualiviinik immikkoortoq 1-tut allilerinikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut iluaqutaasussat ukiumut 2 mio. koruunit missarissagaat, tassa aalisarnermik avatitsinnilu suliffeqarnermik aallaavilinnik.⁷ Qularnaatillit annertunerata kinguneranik 2 mio. koruuninik naliliineq mianersortorujussuarmik naliliineruvoq, taamaattumillu taamatut naliliinerup misikkarissusia Suleqatgiissitat naatsorsorniarsimavaat, immikkoortoq 6 takuuk.

Eqitsit 10-mi takuneqarsinnaavoq, pisussat toqqammavigalugit Sisimiuni umiarsualivinnik allileriniarneq kisiat isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut imminut akilersinnaassasoq, tassa nunap iluani erniat ukiumut 7,0 procentinut inissillugit, ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit 23 mio. koruuninut nalilerlugu.

Eqitsit 10. Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalinga illullu iluani erniat

Sisimiuni umiarsualiviup allinerinnaa		Sisimiuni Ilulissanilu umiarsualiviit allinnerat	
Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalinga, mio. kr.	Illup iluani erniat, pct. ukiumut	Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalinga, mio. kr.	Illup iluani erniat, pct. ukiumut
23,0	7,1	44,0	9,3

Eqitsit 10-mi aamma takuneqarsinnaavoq, Ilulissat umiarsualiviata allinissaa, annikigisassaannigsumik Sisimiunut sunniuteqartussatut naliligaasariaqassasoq.

6. Misikkarissutsikkut misissuineq

Suleqatigiissitap nalunaarusiani takuneqarsinnaasutulli, naatsorsueriaatsit atukkat arlalissuartigut naammattugassartaqarput. Qularnaatillit tamakku saniatigut, nalinginnaasumik sanaartornermi aningaasartuutinut attuummassuteqartut, tamannalu tunngavigalugu misikkarissutsikkut naatsorsuusiugaasut, Suleqatigiissitat misikkarissutsikkut naatsorsuiffiusut immikkut tikkuaaffigerusullugit immikkoortut arfineq-pingasut toqqarsimavaat. Suleqatigiissitat ersarissarusuppaat, qularutigisat arlaannut sammisinnaammata, taamaattumillu eqitsit 10-mi aallaavigisatut allaaserisanut (ilorraap illuatungaanulluunniit sammigaluarpata) sanilliullugit nikingassutaasut, eqitsit 11-mi 12-milu taaneqartutulli, tassa taakkunani misikkarissutsikkut naatsorsuinerit eqikkarneqarmata.

Tulliuttutigut misikkarissutsikkut naatsorsuusiortoqarpoq:

1. immikkoortoq 1-p sanaartornissaani aningaasartuutitigut, sanaartugassaq 25 procentinik allannortitaavoq,

⁷ Tamatumuunala kaaviaartitat annertuseriassallutik, ilanngussaq 4 takuuk.

2. umiarsuit takornarissanik angallassisartut amerlassusiat, ukiuni missiliuuteqarfiusuni 2015, 2020, 2025 aammalu 2030-mi allangortinneqarpoq, tassalu 2.500-inut, 5.000-nut , 7.500-nut aammalu 10.000-inut,
3. aalisarnermit avatitsinnilu suliffissuaqarnermit iluanaarutaasinnaasussat, ukiunut tamanut 1 mio. koruuninik allangortinneqassapput,
- 4-9. umiarsuit takornarissanik angallassisut tikittarnerat, ukiuni missiliuuteqarfiusuni tamani tunngaviusumik 1-mik allangortinneqassaaq.

Umiarsuarluni takornarissanik angallassisarnernut immikkortunut arfiniliusunut immikkut naatsorsuisoqassaaq.

Kalaallit Nunaannut umiarsuarmik takornariartitsineq, sap.ak. 1. (4), Kalaallit Nunaannut umiarsuarmik takornariartitsineq, sap. ak. 2 (5), Imarpik ikaarlugu umiarsuarmik takornariartitsineq, ilaasut 1200-t angullugit, 8 meterit angullugit itsinillit (6), Imarpik ikaarlugu umiarsuarmik takornariartitsineq, ilaasut 1200-t angullugit, minnerpaamik 8 meterinik itsinillit (7), Imarpik ikaarlugu umiarsuarmik takornariartitsineq, ilaasut ikinnerpaamik 1200-t (8), Ilisimasassarsiornerit (9),

Allannguutit malitsigissaannik, immikkut akilersinnaanerulersitsisut, eqitsit 11-mi takuneqarsinnaapput, periarfissatigulli allatigut imminut akilersinnaanerisigut annikillissaasut, eqitsit 12-mi takuneqarsinnaallutik. Eqitsit 10-mi aallaavigisatuulli pingaarnertut oqimaatigiinnerat, maluginiagassaavoq.

Eqitsit 11. Allannguutissat pisuni qulingiluani illup iluani erniat ilanngaattissallu ilanngaatigereerlugit imminut akilersinnaasutsikkut qaffariaatissat

Normu	Sisimiut umiarsualiviinnaata allilernerani		Sisimut Ilulissallu umiarsualiviisa allilerneranni	
	Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalinga, mio. kr.	Illup iluani erniat, ukiumut	Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalinga, mio. kr.	Illup iluani erniat, ukiumut
1	37,2	10,1	58,2	12,6
2	26,7	7,5	47,7	9,7
3	38,0	8,9	59,0	11,0
4	27,6	7,6	48,6	9,8
5	30,6	8,0	51,6	10,2
6	24,1	7,2	45,1	9,5
7	24,6	7,3	45,6	9,5
8	25,9	7,4	46,9	9,7
9	23,4	7,1	44,4	9,4

Eqitsit 12. Allannguutissaat pisuni qulingiluani illup iluani erniat ilanngaattissallu ilanngaatigereerlugit imminut akilersinnaasutsikkut appariaatissat

Normu	Sisimiut umiarsualiviinnaata allilernerani		Sisimut Ilulissallu umiarsualiviisa allilerneranni	
	Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalinga, mio. kr.	Illup iluani erniat, ukiumut	Ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalinga, mio. kr.	Illup iluani erniat, ukiumut
1	8,8	5,0	29,8	7,1
2	19,3	6,6	40,3	9,0
3	8,0	5,1	29,0	7,6
4	18,4	6,5	39,4	8,8
5 ^a

6	21,9	6,9	42,9	9,2
7	21,4	6,9	42,4	9,1
8	20,1	6,7	41,1	9,0
9	22,6	7,0	43,6	9,3

a. Matumani illup iluani erniat ullumikkullu nalinga naatsorsortariaqanngilaq, tassa umiarsuit takornarissanik angallassisutit taamaattut 2015-mi 2020-milu tikinnissaat naatsorsuutigineqanngimmat (Kalallit Nunaanni umiarsuakkut takornariutit, sap ak. 2).

7. Eqikkaaneq

Imminut akilersinnaasutimik eqitsit 11-mi 12-milu naatsorsuutit nikingassutaasa annertussusiatigut Suleqatigiissitat nalilersuinnermini nalornissutaat erserpoq. Aallaqqaataaniilli Sisimiut umiarsualiviisa allilernissaasali isertitatigut periarfissartaasa eqqukannersumik nalilersuiffiginissaasa ajornakusoortuunissaat nalornissutaasimanngilaq. Aningaasaliinerit, inuutissarsiutilinnut suliaasaqarnerulerfiussanersut periarfissaqarnerulersitsissanersullu, nalilersuiffiginissaat tamatigut ajornaatsuinnaasannngilaq. Imaanngilarli, taamatut aningaasaliisarnissat unitsinneqassasut. Taamatumuunali nalornissuteqarsinnaaneq paasineqartariaqarpoq. Suleqatigiissitallu tamatuma paasineqarnissaani ilitersuisutulluunniit aqutissiuusserusupput.

Ataatsimut isigaluni Suleqatigiissitaq imatut eqikkaarusuppoq, immikkoortoq 1-kkut Sisimiuni allilerinissaq inuiaqatigiinnut akilerluarsinnaasutut isigisariaqarpoq, tassa inuiaqatigiinnut akilersinnaasussatut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atugaani killiliussaq tamatumani aallaviginiaraanni, tassalu: illup iluani erniat ukiumut 4 procentiussasut.

Taamatut ernerneqarneranut pingaarnertut patsisaasut arlariipput. Taakkunanilu umiarsuit takornarissanik angallassisutit periarfissaqarnerulernissaat, pingaartutut patsisaalluni. Sisimiuniinnaq umiarsualivinnik allilerisoqassappat (imm. 1-tut), umiarsuarluni takornariaqarnikkut iluanaarutissat 2015-mi 2,5 mio. koruuninik, 2020-mi 3,1 mio. koruuninik, 2025-mi 4,3 mio. koruuninik 2030-milu 4,6 mio. koruuninik qaffariaateqassapput. Tamakkununggalu aalisarnermit avatitsinnilu suliffissuaqarnermit ataatsimoortumik 2 mio. koruunit mianersortumik naliliussatut ilannguttariaqarlutik, matuma qulaaniittut takukkit.

Umiarsuit takornarissanik angallassisartut umiarsualivinni arlalinni umiarsualivississinnaanissaat apeqqutaasarmat, Kalaallit Nunaanni umiarsualivinni pingaarutilinni pitsaasunik atugassaqartitaanissaat pingaaruteqartuuvoq. Sisimiut Umiarsualiviat pingaarnertut Ilulissanut attuumassuteqarpoq, aammali Kangerlussuarmut Nuummullu. Ilulissani aamma umiarsualivimmik allilerisoqassappat, taamaalillutik umiarsuit takornarissanik angallassisut taliffisaqalerlutik, taava Sisimiuni umiarsualivinnik allilerinissami iluanaarutissat aamma annertuseriassapput. Mianersortumik naliliinermit umiarsuartigut takornarissanik angallassisutit iluanaarutissat 2015-mi 3,3 mio. koruuninik, 2020-mi 4,1 mio. koruuninik 2025-mi 5,7 mio. koruuninik 2030-milu 6,6 mio. koruuninik qaffariaateqartussaassapput. Aalisarnikkut avatitsinnilu suliffissuaqarnikkut isertitassat allannguuteqartussatut naliliiffiunngillat, tassa Ilulissat umiarsualiviata allinerata kingunerisaanik.

Takornarissanik umiarsuarnik angallassisutitigut iluanaarutissanik nalilersuinnermi qaffakkiartuutitut tunngasut regnearkimi takuneqarsinnaapput, nalunaarusiamut matumunnga ilanngussami, aammalumi tamanit takuneqarsinnaasumi.

Ilanngussaq 1

Umiarsualivinnik allilerinissat pingasoqiusat Royal Arctic Line-p ingerlatsinikkut aningaasartuutaani sunniutissat

Royal Arctic Line A/S (RAL) piffissaliussanut atatillugu oqaatigivaa, umiarsualivinnik immikkoortoq 1-tut allileriniarneq nammineerluni containerinik suliaqarnikkut iluaqutaasussaangitsoq, umarsualiviimmi pineqartut marluusut imikkoortuummata. Ilaatigulli Sisimiuni containerinik uninngatitsineq sivitsuinnarsinnaavoq, piffissamillu kinguarsaataasumik atuisoqassalluni, tamatumalu malitsigisaanik umiarsuit containerinik angallassisut sivilunerusumik umiarsualivimiittalersinnaallutik, tassa kingunissami RAL -ip Aalisakkeriviup talittarfia atussappagu. Aammattaaq immikkoortoq 2 RAL-imut aningaasartuutitigut iluaqutaasussaangilaq, tulliuuttut takukkit, naak tamatumuuna kinguarsaataasinnaasut ingalassimaarneqassagaluit. Illuatungaatigulli immikkoortoq 3 RAL-ip naliliineratigut, piginneqatigiiffimmut iluaqutissartarpaaloqarpoq.

Tamakku tunngavigalugit Suleqatigiissitaq naliliinermini toqqammaviginiarpaa, RAL-ip susassaarfimmini Imarpik Ikaarlugu talitarfik suliaqarfigiinassagaa.

Taamatut pingaarnertut eqikkaanermi toqqammavigisat tulliuuttuni nassuiaateqarfigineqarput, nassiussalerinermimi RAL-ip susassaarfiani aningaasartuutissanut tunngasut naliliiffiginiarneqassammata, tassa immikkoortut pingasuusut tulleriaarneri killormoortinnerilu naapertorlugit piviusunngortinneqarnissaannut atatillugu.

Eqitsit b1.1-mi takuneqarsinnaavoq, Sisimiut umiarsualiviata ineriartortitsineqarneranut atatillugu usilersuinerit usingiaanerillu qanoq sunniuteqarfigineqasinnaassanersut. Tamakku saniatigut eqitsit b1.1-mi aningaasartuutitigut allanngoriaatissat ilanngunneqarput, tassa containerinik suliaqarnerup saniatigut. Eqitsit b1.1-mi takuneqarsinnaavoq, ullumikkut pissutsini aammalu pilersaarutini pingasoqiusat suliarinerini ingerlatsinikkut malitsigisinnaasat, immikkoortut 1-miit 3-mut ingerlallugit naammassinissaannut.

Eqitsit b1.1 RAL-ip Sisimiut umiarsualivianni immikkoortoq 1-miit 3-mut qaffakkiartortitamik piviusunngortitsinikkut containerinik usilersuinerimi usingiaanermilu suliaqarnermini 2010-miit 2030-imut ukiumut tallimakkaartunut aningaasartuutaani 2010-mut akit aallaavigalugit sunniutaasinnaasut

	2010	2015	2020	2025	2030
Ullumikkut:					
Ukiumut containerit amerlussusiat	8.592	9.673	10.890	12.261	13.805
Ullumikkut tiimimut kivinneqartartut	20	20	19	19	18
Ullumikkut piffissaq atorreqartartoq, tiimit/ukiumut	430	484	573	645	767
Usingiaanermi/usilersuinerimi ullumikkut ukiumut aningaasartuutaasartut, kr ^a	1.318.380	1.483.944	1.756.818	1.977.570	2.351.622
Immikkoortoq 1:					
Kalmar-reachstacker atornerani aningaasartuutissat ^b		350.000	350.000	350.000	350.000
Imm. 1-p naammassineratigut ukiumut aningaasartuutissat ^c	1.318.380	1.833.944	2.106.818	2.327.570	2.701.622

Immikkoortoq 1+2: ^d					
Imm. 1 aamma 2-p naammassineratigut tiimimut kivinseqartartussat	20	22	22	22	20
Imm. 1 aamma 2-p naammassineratigut piffissaq atorseqartalersussaq, tiimit/ukiumut	430	440	495	557	690
Imm. 1 aamma 2-p naammassineratigut usingiaanermi/usilersuinermi ukiumut aningaasartuutaasartut ^a	1.318.380	1.349.040	1.517.670	1.707.762	2.115.540
Sisu terminaltraktorert marluk atorlugit aningaasartuutissat ^b		200.000	200.000	200.000	200.000
Imm. 1 aamma 2-p naammassineratigut ukiumut aningaasartuutaasartussat, kr.	1.318.380	1.549.040	1.717.670	1.907.762	2.315.540
Immikkoortoq 1+2+3:					
Imm. 1+2+3 naammassineratigut tiimimut kivinseqartalersussat	20	30	30	30	29
Imm. 1+2+3 naammassineratigut piffissaq atorseqartalersussaq, tiimit/ukiumut	430	322	363	409	476
Imm. 1+2+3 naammassineratigut usingiaanermi/usilersuinermi ukiumut aningaasartuutaasartut, kr ^a	1.318.380	987.252	1.112.958	1.253.994	1.459.416
Kalmar-reachstacker atornerani aningaasartuutissat ^b		350.000	350.000	350.000	350.000
Sisu terminaltraktorert marluk atorlugit aningaasartuutissat ^b		200.000	200.000	200.000	200.000
Quersuarmit tunniussuinermi pitsanngoriartitsinissaq		-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Containerinik tunniussuinermi pitsanngoriartitsinissaq		-100.000	-100.000	-100.000	-75.000
Imm. 1+2+3 naammassineratigut ukiumut aningaasartuutaalerumaartussat, kr	1.318.380	1.337.252	1.462.958	1.603.994	1.834.416

a. Sisimiut umiarsualivianni usingiarnermi/usilersornermi umiarsuup kranit arlariit atorseqartartut. Tamatumuuna nal.ak. aningaasartuutaasarlutik 3.066 koruunit.

b. Ingerlatsinikkut aningaasartuutit nalikillisaanerit ilanngullugit.

c. Ullumikkutuulli Kalmar-reachstackerimik atuineq ilanngullugu.

d. Immikkoortut tulleriaarnerisut piviusunngortinnerini aatsaat imm. 2-p naammassineratigut, taava RAL-ip usingiaanermi usilersuinermilu aningaasartuutai appariaateqassapput.

Eqitsit b1.2-mi Nuuk-Aasiaat-Sisimiut-Nuuk akornanni allannortiterinikkut aningaasartuutitigut allannguutaasinnaasut takuneqarsinnaapput, tassa Sisimiuni orsersornerulerup umiarsualivinnillu atuinerulerup kingunerisaanik. Aningaasartuutit allannguutaat pilersaarutitigut allannortitsinerit ullumikkullu ingerlatsinerup imminnut naleqqersuunnerisigut.

Eqitsit b1.2 RAL-ip Sisimiut umiarsualivianni immikkoortoq 1-miit 3-mut qaffakkiartortitamik piviusunngortitsinikkut orsersuinnikkut inuttallu taarsernerini 2010-miit 2030-imut ukiunut tallimakkaartunut aningaasartuutaani 2010-mut akit aallaavigalugit sunniutaasinnaasut

	2010	2015	2020	2025	2030
Ullumikkut:					
Umiarsuit tikittarnerisa kinguaattoortarneri,	2,8	3,1	4,0	4,6	5,9

tiimit					
Angalaneq, tiimit ^a	46,0	45,7	44,8	44,2	42,9
Sukkassuseq, knob	14,3	14,4	14,7	14,9	15,3
Orsussamik atuineq, tonsi/ulloq-unnuarlu	21,750	21,875	22,400	22,800	23,600
Ullumikkut inuttat taartigiinnerini orsussamut aningaasartuutit, kr ^b	109.180	109.091	109.509	109.972	110.483
Immikkoortoq 1:					
Umiarsuit tikittarnerisa kinguaattoortarneri, tiimit	2,8	5,1	6,0	6,6	7,9
Angalaneq, tiimit ^a	46,0	43,7	42,8	42,2	40,9
Sukkassuseq, knob	14,3	15,0	15,4	15,6	16,1
Orsussamik atuineq, tonsi/ulloq-unnuarlu	21,750	23,000	23,800	24,400	26,600
Ullumikkut inuttat taartigiinnerini orsussamut aningaasartuutit, kr ^b	109.180	109.682	111.159	112.364	118.721
Immikkoortut 1+2:					
Umiarsuit tikittarnerisa kinguaattoortarneri, tiimit	2,8	2,3	2,5	2,9	4,4
Angalaneq, tiimit ^a	46,0	46,5	46,3	45,9	44,4
Sukkassuseq, knob	14,3	14,1	14,2	14,3	14,8
Orsussamik atuineq, tonsi/ulloq-unnuarlu	21,750	21,500	21,625	21,750	22,600
Ullumikkut inuttat taartigiinnerini orsussamut aningaasartuutit, kr ^b	109.180	109.098	109.260	108.942	109.500
Immikkoortut 1+2+3:					
Umiarsuit tikittarnerisa kinguaattoortarneri, tiimit	2,8	0	0	0	0,3
Angalaneq, tiimit ^a	46,0	48,8	48,8	48,8	48,5
Sukkassuseq, knob	14,3	13,5	13,5	13,5	13,5
Orsussamik atuineq, tonsi/ulloq-unnuarlu	21,750	20,750	20,750	20,750	20,750
Ullumikkut inuttat taartigiinnerini orsussamut aningaasartuutit, kr ^b	109.180	110.500	110.500	110.500	109.821

- Nuuk-Asiaat-Sisimiut-Nuuk akornanni inuttat taartigiittarnerini 657 sømilit atorneqartarput. Taartigiittarnerit 111 tiimikkaartumik pisarput. Ullumikkut 2010-mi umiarsualivimmiittarneq 65 tiiminiippoq, taamalu angalasarneq 46 tiiminiilluni. Umiarsualivimmiinneq sivitsoraangat, angalasinnaaneq sukkasikkaluttuinnartumik sivikinnerulertarpoq, taamalu orsussamik atuineq annertunerulertarlunittaaq.
- Ullumikkutuut 2010 assersuutigigaanni tulluuttut naatsorsuisoqassaaq: $46,0/24 * 21,750 * 2.619$ kr. = 109.180 kr., tassa orsussaq 2010-mi qaammatini pingasukkaani siullerni tonsimut 2.619 koruuniusimammat, tassalu uuliap akia 471USD a 5,56 kr.
- Taakkunanga tiimit marluk Aalisakkeriviup talittarfiani kinguaattoorutaassallutik ukiuni 2015, 2020, 2025 aamma 2030.

Eqitsit b1.3-mi eqikkakkami takuneqarsinnaavoq, ullumikkut pissutsit pilersaarutitut sanilliullugit RAL-ip aningaasartuutaasigut suut assigiinngissutaanersut, tassa immikkoortut 1-miit 3-mut tulleriarlugit naammassineqarnissaasigut. Eqitsit b1.3 suliarinerani ilanngullugu naliliiffiuvoq, angalanermi sivikinnerpaamiitinniarlugu sukkassuseq 14,5 knobimiittartoq, taamalu 45,3 tiimit tamatumunnga atorneqartartut. Taamatut sukkatigaluni taamatullu piffissamik atulluni orsussamik tulluuttutuut atuiiffiusassaaq: $45,3/24 * 22,000 * 2.619$ kr. = 108.754 kr. Pinerit tamaasa (aamma ullumikkut), tassa sivikinnerpaamik 45,3 tiimit atussagaanni, tamanna eqitsit 7-imi tunngavigineqarpoq, tassalu taartigiittarnerit tamaasa 45,3 tiimit angalasoqartarluni, taamalu orsussamut atukkat tamatigut 108.754 koruuniusassallutik.

Eqitsit b1.3. Pilersaarutit ullumikkullu atugassarititaasut RAL-ip aningaasartuutaasa ukiumut tallimakkaartunut 2015-imiit 2030-imut assigiinngissutissaat, tassa immikkoortut tulleriarlugit nammassiortornerini, angalanerlu 45,3 tiiminik sivilunerunnippat. Kr.

	2015	2020	2025	2030
Imm. 1/ullumikkullu	398.256	435.800	474.384	778.376
Imm. 1+2/ullumikkullu	65.096	-78.408	-133.144	-87.198
Imm. 1+2+3/ullumikkullu	-146.692	-333.120	-436.912	-607.114

Oqaaseqaat: Sapaatip akunnikkaartumik inuttat taarserneqartarput, taamaattumillu ukiumut 52-riartarlutik. Aallerfik: Eqitsit b1.1 aamma b1.2.

Eqitsisini b1.4-imiit b1.6-imut takuneqarsinnaavoq, RAL-ip aningaasartuutaasa qanoq nikerarnissaat, tassa immikkoortoq 1-miit 3-mut kingumoortumik ingerlasoqassagaluarpat, ullumikkumulli paasissutissat uteqqitaanatik.

Eqitsit b1.4 Sisimiut umiarsualivianni containerinik usingiaanermut usilersuinernullu taamatullu suliaqarnermi 2010-miit 2030-imut immikkoortoq 3-miit kingumoortumik naammassiniarnerini RAL-ip 2010-mi aningaasartuutaanut sunniutaasinnaasut

	2010	2015	2020	2025	2030
Immikkoortoq 3:					
Imm. 3 naammassineratigut tiimimut kivinneqartalersussat	20	30	30	28	26
Imm. 3 naammassineratigut piffisaq atorneqartalersussaq, tiimit/ukiumut	430	322	363	438	531
Imm. 3 naammassineratigut usingiaanermi/usilersuinermi ukiumut aningaasartuutaasartut, kr ^a	1.318.380	987.252	1.112.958	1.342.908	1.628.046
Quersuarmit tunniussuinermi pitsanngoriartitsinissaq		-100.000	-100.000	-75.000	-50.000
Containerinik tunniussuinermi pitsanngoriartitsinissaq		-100.000	-100.000	-75.000	-50.000
Imm. 3 naammassineratigut ukiumut aningaasartuutaasartussat, kr.:	1.318.380	787.252	912.958	1.192.908	1.528.046
Immikkoortoq 3+2: ^b					
Imm. 3 aamma 2-p naammassineratigut ukiumut aningaasartuutaasartussat, kr.:	1.318.380	787.252	912.958	1.192.908	1.528.046
Immikkoortoq 3+2+1: ^c					
Imm. 3+2+1 naammassineratigut ukiumut aningaasartuutaasartussat, kr.:	1.318.380	1.337.252	1.462.958	1.603.994	1.834.416

a. Sisimiut umiarsualivianni usingiarnermi/usilersornermi umiarsuup kranit arlariit atorneqartarput. Tamatumuuna nal.ak. aningaasartuutaasarlutik 3.066 koruunit.

b. Immikkoortoq 1 naammassitinnagu RAL-imut immikkoortoq 2 iluaqutissartaqannigilaq, taamaattumik aningaasartuutit/iluaqutissat RAL-imut immikkoortoq 3+2 imm. 3-tuulli iinnassapput.

c. Immikkoortoq 1+2+3 assigiinnarpaa.

Eqitsit b1.5 RAL-ip Sisimiut umiarsualivianni immikkoortoq 1-miit 3-mut kingunoortumik piviusunnngortitsinikkut orsersuinnikkut inuttallu taarsernerini 2010-miit 2030-imut ukiumut tallimakkaartunut aningaasartuutaani 2010-mut akit aallaavigalugit sunniutaasinnaasut

	2010	2015	2020	2025	2030
Immikkoortoq 3:					

Umiarsuit tikittarnerisa kinguaattoortarneri, tiimit	2,8	0,0	0,0	0,6	1,4
Angalaneq, tiimit	46,0	48,8	48,8	48,2	47,4
Sukkassuseq, knob	14,3	13,5	13,5	13,6	13,9
Orsussamik atuineq, tonsimut/ulloq-unnuarlu	21,750	20,750	20,750	20,875	21,250
Ullumikkut inuttat taartigiinnerini orsussamut aningaasartuutit immikkoortoq 3-mi, kr	109.180	110.500	110.500	109.799	109.916
Immikkoortoq 3+2: ^a					
Ullumikkut inuttat taartigiinnerini orsussamut aningaasartuutit immikkoortoq 3+2, kr	109.180	110.500	110.500	109.799	109.916
Immikkoortoq 3+2+1: ^b					
Ullumikkut inuttat taartigiinnerini orsussamut aningaasartuutit immikkoortoq 3+2+1, kr	109.180	110.500	110.500	110.500	109.821

- a. Immikkoortoq 1 naammassitinnagu RAL-imut immikkoortoq 2 iluaqutissartaqanngilaq, taamaattumik aningaasartuutit/iluaqutissat RAL-imut immikkoortoq 3+2 imm. 3-tuulli iinnassapput.
- b. Immikkoortoq 1+2+3 assigiinnarpaa.

Eqitsit b1.6 Pilersaarutit ullumikkullu atugassarititaasut RAL-ip aningaasartuutaasa ukiumut tallimakkaartunut 2015-imiit 2030-imut assigiinngissutissaat, tassa immikkoortut tulleriaarlugit nammassiortunerini, angalanerlu 45,3 tiiminik sivilunerunngippat. Kr.

	2015	2020	2025	2030
Imm. 3/ ullumikkullu	-696.692	-883.120	-847.998	-913.484
Imm. 3+2/ ullumikkullu	-696.692	-883.120	-847.998	-913.484
Imm. 3+2 +1/ ullumikkullu	-146.692	-333.120	-436.912	-607.114

Oqaaseqaat: Sapaatip akunnikkaartumik inuttat taarserneqartarput, taamaattumillu ukiumut 52-riartarlutik. Aallerfik: Eqitsit b1.5 aamma b1,6 taamatullu eqitsit b1.1 aamma b1.2.

Bilag 2

Sisimiut Umiarsualiviata allilernissaata umiarsuarluni takornariaqarnerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerata akilersinnaasusia

1. Aallaqqaasiutitut oqaaseqaatit

Umiarsuarluni takornariaqarneq Kalaallit Nunaata isertitaqaatigisarpaa. Siullermik umiarsuit takornarissanik angallassissutit ilaasumut ataatsimut 525 koruuninik akiliuteqartarput. Akiliut taanna tassaalluni, umiarsuit takornariutit Kalaallit Nunaanni umiarsualivinni talinngatillugit atugassarititaasunik atuinerminnut kisarsimaarnerminnullu akiliutigisartagaat. Ilaasut akiliutaat ataasiaannarluni akiligassaavoq, Kalaallit Nunaanni umiarsualiviit qanorluunniit amerlatigisut taliffigissagaluaaraanni. Aappaatullu umiarsuarnik takornarissanik angallassisunik tikinneqartarnermi umiarsuit taquassarsiortornerisigut (orsersornerit allatullu taquassarsinerit) ilaasullu nunamukarlutik pisiortortarnerat nioqqutilinnut sulisoqarnikkullu iluaqutaasarpoq, Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaasumik. Pingajuattut ilaasut ilarpaalussui Kalaallit Nunaanni paarlanneqartarput – pingaartumillu nunatsinni qitiusumik mittarfeqarfimmu Kangerlussuarmut atasumik, umiarsuillumi tassunga apuussinnaasarlutik. Taamatut takornariaqarneq, tassa Kalaallit Nunaanni umiarsuarnut ilaasunik paarlaassisinnaalluni turnaround-imik takornariaqarnertut taaneqartarpoq. Turnaround-imik takornariaqartarneq Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut iluaqutaaneruserpoq, tassa taamatut takornariaqarnikkut tikinnertigut/aallalernertigullu isertitaqarfiunerusermat, taamatuttaarlu taamatut takornariaqarneq minnikkut aallalernikkullu timmisartunut akiliuteqarnikkut iluaqutaasarluni.

Umiarsuarluni takornariaqarnikkut Sisimiut qitiusumik inissisimavoq, tassami ulloq-unnuarlu ingerlanermikkut nikittuunnginnissaat pingaaruteqartuummat, tamannalu umiarsuarluni takornariartitsinerup ilisarnaatigivaa (unnuakkut ingerlaariarlutik, ulluunerani kisaqqasarlutik) tassa illoqarfinnut Ilulissanullumi atatillugu, taannami Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni takornariaqarnikkut aamma inissisimalluuartuugami, Nuullu aamma eqqarsaatigalugu. Tamatumunnga aamma illoqarfiup inissisimanera, turnaround-imik Kangerlussuaq aqqusaarlugu takornariartitsinermi patsisaaqataavoq. Tamatuma malitsigisaanik, umiarsuarluni takornariartitsisarnerup sunniuteqarfiginissaa pingaaruteqartuuvoq, tassa Sisimiut umiarsualiviinnik allilerinikkut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutaasinnaasut nalilersuiffiginerini.

Umiarsuarluni takornariaqarnermut sunniutaasinnaasunik Suleqatigiissitat misissueqqissaarnerminni, tamanna immikkoortunut pingaarnernut pingasunut agguataarpaat: Kalaallit Nunaanni takornariartitsineq, tassalu Kalaallit Nunaata Kitaata Avannaani ingerlanneqartartoq, matumani Sisimiut aqqusaartarlugit, Imapik ikaarlugu umiarsuarnik takornarissat, tamatumani Kalaallit Nunaanni illoqarfiit/nunaqarfiillu aqqusaarneqartarlutik, kiisalu Ilisimatusarluni angalanerit, immikkut illuinnartumik unamminartumillu umiarsuarluni takornariaqartitsisarneq. Aammalu Kalaallit Nunaanni takornariartitsineq sapaatip akunnikkaarluni sapaatillu akunneri marlukkaarlugit angallassisarnermut avitaallunittaaq. Imapik ikaarlugu umiarsuarnik takornarissat, pingasunngorlugit avitaapput, ilaatigut ilaasut 1200-t angullugit sinnerlugilluunniit angallassinernut, ilaatigullu umiarsuarnut 1200-t ataallugit ilaasullit aamma 8 meterit angullugillu minnerpaamillu sinnerlugu itsinilinnut avitaallutik. Taamaalillunilu umiarsuarluni takornariaqarnikkut immikkoortiterinerit arfinilinnut avitaallutik. Sisimiunilu umiarsualivinnik allileriniarnermut atatillugu taamatut agguataarneq pisariaqarsimalluni.

Taamatut umiarsuarluni takornarissat arfinilinnut agguataarnerat kisimi, umiarsuarluni takornariaqarnerup inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut sunniutaanik nalilersuiniarnermi pingaarutaanik suliaqarnermi unamminartuusimannilaq. Umiarsualiveqarfimmik ataasiinnarmik allilerinissami, tassalu: Sisimiuni nalilersuiniarneq Suleqatigiissitat suliaqarnermi. Kisiannili umiarsuarluni takornariaqartitsisarneq ataatsimoortumik isigisariaqarluni. Tamannalu taamaallaat takuneqarsinnaalluni, umiarsuarluni takornariarnermi akiliut tamatigoortuummat, umiarsualivimmut ataatsimuinnaq tunngasuunani. Tamatuma aamma ilagivaa, takornariarfissuarmut Ilulissanut: sanilliussinermi Sisimiut inissisimanerat isiginngitsuusaarneqarsinnaanngimmat. Tamaammallu pingaaruteqarlunnarpoq, Ilulissani umiarsualiviup allineqarsinnaanerata kingunerisinnaasai Suleqatigiissitallu naatsorsuutiniq suliaqarnerminni ilanngussimallugit. Taamali toqqaaneq aamma pissusissamisoorpoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitammi Sisimiut umiarsualiviinnik allilerinissami suleqatigiissitaliortoqarnissaa siunnersuutigiinnanngilaat, aammali Ilulissani⁸. Umiarsuarlunili takornariaqarneq aamma allarpaalussuarnik malitseqassaaq, tamakkulu Suleqatigiissitat nalilersuinerminni ersersinniarsimavaat, tamannalu tulliuuttuni ersersinneqassaaq.

Maanga umiarsuarluni takornariaqartarnerup misissuiffiginerata pisariunerata saniatigut, Suleqatigiissitat naatsorsuinerminni pisariaqartitatik sumit tamaniit pissarsiarisariaqartarsimavaat, tamatumani ilu nalorninartut aamma naapitassaasimallutik. Taamaammallu Suleqatigiissitat aamma nalilersuinerminni arlitsigut eqqoriaaneruinnavissumik naliliisariaqartarsimallutik.

Sapinngisamik pitsaassusilimmik Suleqatigiissitaq misissueqqissaarniarsimavoq, ilisimavarpulli atortussat il.il. atornerqartut isoriniarneqarsinnaanerata. Taamaattumik Suleqatigiissitat nalunaarusaannarinngisartik, suleqatigiissitalli regnark atugaq aamma ilanngullugu tamanut takusassiarivaat, ajornartoqartinnaguli naatsorsuinermi atornerqartut oqallisigineqarsinnaammata malinnaaffigineqarsinnaatillugit atornerqartut. Tamakku saniatigut Suleqatigiissitat misikkarissutsikkut naatsorsuinerminni ilaatigut nalorninartoqarneri ersersinniartarpaat, tassa naatsorsuinermi periutsini saqqummiussani, aammalu naatsorsuinermi misissueqqissaarnermi saqqummiussani suut pisariaqartitaanersut ersersinniartarlugit, tak. immikkoortoq 6.

2. Regneark-ip atukkap aaqqitaanera⁹

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuineratuulli, inuiaqatigiit aningaasaqarnerata akilersinnaassusia tulliuuttut naatsorsorneqarpoq, ilaatigut ullumikkut atuuttut aallaavigalugit pilersaarutit eqqarsaatiginagit – matumani Sisimiut umiarsualiviisa allinissaat – ilaatigullu periarfissat allat saqqummersillugit, tassa pilersaarutit piviusunnigortussaattillugit. Matumani aallaavigisani isertitassat aningaasartuutissallu nikingassutaat/assigiinnigissutaat saqqummersinniarneqartarput, tassa aallaavigisap pilersaarutillu/periarfissallu allat nikingassutaat. Tamakku inerneru eqikkarneqartarput, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitallu misissuineratuulli ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit nalingi erniallu ersersinniartarlugit.

2.1 Ullumikkut pissutsit

Ullumikkut Kalaallit Nunaat umiarsuarluni takornarissanik 30.000-t misaannik tikinneqartarpoq, eqitsit 6 takuuk. Visit Greenland A/S naapertorlugu, 2030-mi 80.000-t naatsorsuutigineqarsinnaanissaat ilimanarpoq. Visit Greenland A/S-li naapertorlugu tamatumani piumasaqaataalluni, umiarsualivinni pingaarutilinni atugassarititaasut pitsanngorsartariaqartut.

⁸ Ilulissani umiarsualiviup allilernissaani Suleqatigiissitat, suleriaasissaat 2012-mi februaarimi politikikkut akuersis-sutaavoq.

⁹ Tulliuuttuni kisitsisinut sanileriinnut innersuussisoqartarpoq. Innersuussinerit tamakku regneark-imi atukkami normui malitaapput, tamakkulu www.transportkommissionen.gl –imi nassaarineqarsinnaallutik.

Matuma siuliini pineqartut tunngavigalugit naatsorsuinerni naatsorsuutigineqarpoq, ullumikkutut ittoqartillugu umiarsualivinnillu piorsaasoqartinnagu umiarsuarluni takornarissat amerlassusiat 2030-imi 50.000-ussasut. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarneratuulli, ukiup 2030-p tungaanut pissutsit ukiunut tallimakkaartunut inissillugit nalilersuiffigineqarput, tassalu 2015-mi, 2020-mi 2025-milu, sanileriit 6-miittut takukkit. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarneratuulli, ukiuni 2031-imiit 69-imut aningaasaliiffiusussani sinneruttuni 2030-mi mianersortumik naliliineq atornerarpoq.

Ullumikkut ittoqartillugu naatsorsuutigineqarpoq, assigiinngitsuni arfiniliusuni Sisimiunut umiarsuarluni takornarissat tikittarnerat Kalaallit Nunaannut tikittartut assigalugit taamaaginnassasoq, kisitsisinullu ilivitsuusunut qaninnernut iluarsisaallutik, sanileriit 21-imit 26-imut takukkit. Naatsorsuutigineqamalli assigiinngitsuni arfinilinni pineqartuni ilaasut umiarsuarluni takornarissat Sisimiunut tikittartut 2010-mituulli iinnarnissat, tamatumunnga naleqqussagaaginnarlutik, sanileriit 31-miit 36-mut takukkit.

Ullumikkut umiarsualivinni arlalinni inissatigut ajornartorsiuteqartoqarpoq – tassalu Sisimiuniinnaanngitsoq, taamaattumillu umiarsuarluni takornarissanik angallassissutit umiarsualivinnut talissinnaasaratik. Ilaasut umiarsuarmit nunamukaattarnerat umiarsuit namminneq umiatsiaat atorlugit puttasunut umiarsualivimmulluunniit ikaarunneqartarput. Tamatumani silap unerisimanissaat apequutaasarluni piffissajaataangaatsiartarlunilu, tamatumalu saniatigut ilaasunut angallarissuunngitsut tamanna ajornakusoortaqaaluni paasiuminaassinnaasarlunilu. Umiarsuarlutik takornariartartut amerlanersaat utoqqaanerusarput.

Takornarissat umiarsuaat Sisimiut umiarsualiviannut talittartut, Sisimiuni RAL-ip 2008-miit 10-mut nalunaarsuiffiiniit pissarsiaapput. Amerlassusiat ukiup 2030-p tungaanut appariartuarusaarnissaa naatsorsuutigineqarluni, takornarissanik angallassinerit qaffariartoraluarnerni. Tamatumalu assigiinngitsuni arfiniliusuni pinissaa naatsorsuutigineqarluni, sanileriit 41-miit 46-mut takukkit.

Umiarsuit takornarissanik angallassissutit umiarsualivimmut talissinnaasut kisimik orsersortarnerat ilimagineqarpoq. Assigiinngitsut arfinillit pineqartut orsersortarnerisa akulikissusiat qanorlu annertutigissusiat KNI-miit paasissutissiissutitigut pissarsiaapput, sanileriit 49-miit 54-imut kiisalu 57-imiit 62-imut takukkit. Sisimiuni orsersorneq inuiaqatigiinnut kalaallinut aatsaat iluanaarutaassaaq, nunami allami allatigulluunniit annikinnerusumik matussutaasinnaasumik orsersortarnerit pisinnaappata. Sisimiunilu orsersortarnerit affaasa aallavigineqarsinnaanerat naatsorsuutigineqarluni, sanileriit 74-imiit 79-imut takukkit. Orsersornermi matussutissiisarneq annikitsuinnaammat, nalinginnaasumik inuiaqatigiinni naliliussinermi Assartuineq pillugu Isumalioqatigiissitatuulli (quppernerit 24-imiit 27-imut) kisitsisit atortakkat affaannaat atornerarput, Sisimiuni orsersortarnermi inuiaqatigiinnut iluanaarutaasussatut pingajorarterummut appagaavoq, sanileriit 94-imi takukkit.

Orsersortarnertuulli naatsorsuutigineqarpoq, umiarsuit takornarissanik angallassissutaannaat umiarsualivimmullu talissinnaasut kisimik, Sisimiuni taquassanik aamma pisiniartarsimanissaat. Assigiinngitsut arfinillit pineqartut taquassanik pisiniartarnissaasa akulikissusiat qanorlu annertutigissusiat, KNI-miit paasissutissiissutitigut pissarsiaapput, sanileriit 101-miit 06-imut kiisalu 109-miit 14-imut takukkit. Orsersortarnertuulli Sisimiuni taquassarsiniartarnertigut Kalaallit Nunaanni allaniit pisiniarsinnaanikkut affaannarmut inissitaavoq, sanileriit 126-miit 131-mut takukkit. Allatigut taquassarsiniartarnerup inuiaqatigiinni iluanaarutissatigut nalinginnaasumik kisitsit atugaasartoq affaasoq atornerarpoq, 146-mi sanileriit takukkit.

Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni takornariartitsisarnerit amerlassusiinnaasigut, Sisimiuni umiarsualivinnik allilerinissap sunniuteqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamatumuunalu iluanaarutissat nikingassutaalerumaartussaq kisimi naatsorsuutigineqarluni, taamaattumillu kisitsit ullumikkut pisuni naatsorsuinermi ilaalluni, sanileriit 151-imiit 156-imut takukkit.

Takornarissat nunamiinnerminni atortagaasa naatsorsornissaat eqqarsaatigalugu, umiarsuit talissimanersut kisarsimanersulluunniit apeqqutaasussaassaaq, tamatumuunani nunamukarsinnaaneq killilersugaassamat, siuliiniittut takukkit. Tamatumuunalu naatsorsuinermi RAL-ip Sisimiuni umiarsualivimmi nalunaarsuutaasigut paasissutissat pissarsiaapput, ilaatigullu aamma umiarsualivimmut talinngasarnerit umiarsualivimmiluunniit kisarsimaaginnartarnerit isigiinnagaallutik, sanileriit 160-imiit 65-imut kiisalu 169-imiit 74-imut takukkit. Aammaattaarlu tamatumani assigiinngitsuni arfiniliusuni nikeriarsinnaasarnerit 20 procentimiissinnaanerit naatsorsuutigineqarluni, sanileriit 187-imiit 92-imut takukkit. Paasissutissat Kalaallit Nunaanni Takornariartitsinikkut Inuutissarsiuteqarnikkullu siunnersuisoqatigiinneersut malillugit naatsorsuutigineqarpoq, umiarsuarluni takornarissat agguaqatigiissillugu 225 koruunit Sisimiuni nunamiinnerminni kiffartuussinertigut pisiniarnertigullu atortarsimassagaat, sanileriit 196-imiit 201-mut takukkit. Umiarsuarluni takornarissat nunamiittarnerini inuiaqatigiinni iluanaarutissatigut nalinginnaasumik kisitsit atugaasartog affaasoq atorneqarpoq, sanileriit 204-miittut takukkit.

Eqqaaneqareersutuulli turnaround-imik takornariartitsisarnerit inuiaqatigiinni allatigut aamma iluanaarutissaasarput. Tamatumunnga atatillugu naatsorsuutigineqarpoq, Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni takornariartarnerit tamarmik turnaround-isut naatsorsuutigineqarput, tamatumanimi nalinginnaamat ilaasut tamakkerlugit Kangerlussuarmi taarserneqartarnerat. Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni takornarissat kisimik Kangerlussuarmut apunneq ajorput. Imarpimmi ikaarlugu umiarsuit takornarissanik angallassissutit ilisimasassarsiornerillu aamma apuuttarput. 2008-miit 10-mut ukiut pingasut iluini, RAL-ip umiarsualivimmi nalunaarsuutai takukkit, imarpik ikaarlugu takornarissanik angallassissutit Sisimiunut tikittut 90 procentiisa Kangerlussuaq aqqusaartarsimavaat. Tamakku tunngavigalugit naliliiffiuvoq, imarpik ikaarlugu takornarissanik angallassissutinut ilaasut 10 procentii aammalu ilisimasassarsiorlutik angalasut 20 procentii turnaround-imik angalasimasuussasut, sanileriit 212-imiit 15-imut takukkit.¹⁰ Tamakku tunngavigalugit turnaround-imik angallassisinut ilaasut amerlassusiat naatsorsorneqarsinnaavoq, sanileriit 218-miit 223-imut takukkit. Turnaround-imik angallassinikkut iluanaarutissat nikingassutaalerumaartussaq kisimi naatsorsuutigineqarluni, taamaattumillu kisitsit ullumikkut pisuni naatsorsuinermi ilaanani, sanileriit 226-miit 231-mut takukkit.

Ullumikkut atugassaqarnermi umiarsuarmik takornariaqarnikkut isertitat ataatsimut naatsorsornerini, tassa Sisimiuni umiarsualivinnik allilerinikkut toqqammavusut, sanileriinni 237-imi takuneqarsinnaapput.

¹⁰ Eqitsit 6-imi takuneqarsinnaasutuulli, turnaround atorlugu umiarsuarlutik takornariartitsinermi angalasimasut 2007-imiit 09-mut 22 aamma 30 procentit akornanniissimasut. Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni turnaround-imik takornariartitsineq 100 procentimiippat, imarpik ikaarlugu umiarsuarluni turnaround-imik takornarissat 10 procentiniillutik, kiisalu turnaround atorlugu ilisimasassarsiorlutik angalaartut 20 procentiullutik, 2008-10-mi Sisimiunut tikittarneri 40 procentinut inissisimassapput. Taamatut ilapertuutaaneq Kalaallit Nunaannut sanilliullugu Sisimiunut annerusussaavoq, tassa Kalaallit Nunaanni umiarsuarlutik takornariartarnerit tamarmik Sisimiutigoortarmata. Umiarsuit talittarnerit kisiisa isiginiassagaanni, 2008-miit 10-mut turnaround-imik angalasartut pingajorarterutaasa missaat Sisimiunut apuuttarput.

2.2 Allatigut periarfissat

Immikkoortoq 5-imi takuneqarsinnaasutuulli Suleqatigiissitap pisariaqarsorisimavaa, inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut naatsorsuinerit massakkumut immikkoortoq 1-mut atatilluguinnaq suliarisariaqartut.

Sisimiuni umiarsualiviinik allilerinissami inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut umiarsuarluni takornariaqarnerup saniatigut sunniutaasinnaasut pingaarutillit marluupput: tassalu Sisimiut umiarsuarluni takornarissanik tikkineqartarneratigut sunniutissat kiisalu umiarsualivimmut talittarnertigut avataanilu kisarsimaartarnertigut kingunerisigut sunniutaasinnaasut.

Taakkunuuna nalornissutaasinnaasut talittarnertigut sunniutaasinnaasut annertussusissaannuinaq tunnganerupput, Suleqatigiissitammi naliliimmata, immikkoortoq 1-p naammassineratigulli periarfissaalissammat, umiarsuit takornarissanik angallassisut ikittuinnaat – taamaattoqassappat - talissinnaasassanngitsut, tassa immikkoortoq 1 NTU-mik uuttuilluni 10 meterit itissusilik naammassineqariarpat. Taamaattumik Suleqatigiissitat toqqammaviginarsimavaat, immikkoortoq 1 naammassimaleriarpap umiarsuit takornarissanik angallassisut tamarmik talittarnissaat. Talittarnerit amerlassusissaasigut sunniutaasinnaasussat nalilersuiffigiuminaapput. Taamaattumik Suleqatigiissitat tamatumani nalilersuinerat isornartorsiorneqarsinnaalluarpoq, taamaammallu aamma misikkarissutsikkut nalilersuineq tamatumani ingerlanneqarsimalluni, immikkoortoq 6 takuuk.

Tkittartut amerlassusiisa sunniutaasigut nalilersuinerit, Suleqatigiissitat aallaavigisatut atugaat, sanileriinni 250-imiit 307-imut ikkutaapput. Immikkoortuni pingasuni tamani sunniutaasinnaasutigit takuneqarsinnaasutut nalilersuisoqarpoq, tassa taakku tulleriaarneri naapertorlugit piviusunngortinnerisigut, taamatuttaarlu aamma Sisimiuniinnaq umiarsualivinnik allilerinermut atatillugit nalilersuisoqarluni, kiisalu aamma ilaatigut Ilulissani umiarsuit takornarissanik angallassisartut eqqarsaatigalugit umiarsualivimmik allilerisoqassappat. Kalaallit Nunaatami kitaata avannaani, Nuummit avannarpasinnerusumi umiarsuakkut takornariartitsinermut atatillugu Ilulissat eqqaanni Sermersuarmut kangerluk qitiusutut inissisimammat. Taamaattumik assilissat arfinillit umiarsuarluni takornariartitsinerni tamani nalilersuiffiupput. Taamatut assilissanut arfinilinnik immikkoortitsinermi siunertaavoq, assilissani assigiinngitsuni assigiimmik aallaaveqarnissap siumut naliliinissap qulakkeerneqarnissaa. Tamatumuuna soorunalimi mattunniarneqanngilaq, siuliiniittut takukkit, taakku annertuutigit nalorninartortaqarnerat, assigiimmik aallaaveqaraluartillutik. Sisimiuni immikkoortoq 1-kkut umiarsuit takornarissanik angallassisutit talittalernissaasigut sunniutaasinnaasunik Suleqatigiissitat naliliinerat, matuma kinguliani eqitsit b2.1-mi ersersinniarneqarpoq.

Eqitsit b2.1 Sisimiuni immikkoortoq 1-imik allilerinikkut umiarsuit takornarissanik tikittartut amerlassusiisa kingunerisinnaasaat

	2015	2020	2025	2030
Sisimiuni immikkoortoq 1-p naammassinerinnaatigut:				
Kalaallit Nunaanni umiarsuakkut takornariaqarneq, sap.ak. ataaseq	2	2	3	3
Kalaallit Nunaanni umiarsuakkut takornariaqarneq, sap.ak. marluk	0	0	1	1
Imarpik ikaarlugu takornariaqarneq, ilaasut 1200 inorlugit, 8 m. ataallugit itsinilik	2	3	3	3
Imarpik ikaarlugu takornariaqarneq, ilaasut 1200 inorlugit, 8m. sinnerlugilluunniit	2	3	3	3

Imarpik ikaarlugu takornariaqarneq, ilaasut 1200 sinnerlugilluunniit	2	3	3	3
Ilisimatusartut	1	2	3	4
Sisimiuni (imm. 1) Ilulissanilu umiarsualiviit allinerisigut:				
Kalaallit Nunaanni umiarsuakkut takornariaqarneq, sap.ak. ataaseq	4	5	6	7
Kalaallit Nunaanni umiarsuakkut takornariaqarneq, sap.ak. marluk	0	0	1	1
Imarpik ikaarlugu takornariaqarneq, ilaasut 1200 inorlugit, 8 m. ataallugit itsinilik	3	4	5	5
Imarpik ikaarlugu takornariaqarneq, ilaasut 1200 inorlugit, 8m. sinnerlugilluunniit	3	3	4	5
Imarpik ikaarlugu takornariaqarneq, ilaasut 1200 sinnerlugilluunniit	2	3	4	5
Ilisimatusartut	1	2	3	4

Allatigut periarfissanik eqqartuinissami ullumikkumut atugassarititaasutigit allannguinerup kinguneranik pisussaalersut kisiisa eqqarsaatigineqassapput. Tamatumunnga atatillugu erseqqissarneqassaaq, allatigut periarfissanik isiginiarnermi sanioqqunneqarsinnaanngimmat, umiarsuit ataasiakkaajusut ilaasussaasa ullumikkutulli amerlatiginissaat, aammattaarlu sanioqqunneqarsinnaanani, umiarsuarnut takornarissanik angallaassisartunut ilaasussat amerlassusissaat ukiuni 2015-imi, 2020-mi, 2025-mi 2030-milu, ukioq naatsorsuinermi aallaviusutulli 2010-tut ittuarnissaat. Soorunalimi taamatut isummersuuteqarneq apeqquserneqarsinnaavoq. Suleqatigiissitali taamatut tunngavilersuuteqarnerat pingaarnertut imaappoq, allatut tunngavilersuilluni naatsorsueriarnissaq ajornakusuussaasiq. Tamattutaaq nalilersuinermi pissusissamisoortutut nalinginnaasumik nalornisoornertut ilapertuutaalluni, taamaattumillu pingaarnertut pingaarnertut umiarsuarnut ataasiakkaanut ilaasut amerlassusiisa allatut naatsorsorneqarnissaat, tamatumani nalornisoornertut immikkoortoq 6-mi misikkarissutsimik naatsorsuinermi ilanngutaammata.

Eqitsit b2.1-mi umiarsualivinnik allilerinerup kinguneranik tikittarnerit amerlassusiisigut sunniutissat toqqammavigalugit, allatut periarfissaqarnermi amerlassusissat naatsorsorneqarsinnaapput, regneark-imi sanileriit 341-miit 346-mut (I) kiisalu 651-imiit 656-imut takukkit.¹¹ Patsisiginiakkat eqqartukkat aallaavigalugit, Sisimiuni umiarsuarluni takornariarlutik ilaasut amerlassusiat imaaliillaannaq naatsorsorneqarsinnaavoq, sanileriit 351-imiit 356-imut (I) kiisalu 661-imiit 666-imut takukkit.

Immikkoortoq 1 imatut aqqitaavoq, umiarsuit takornarissanik angallassisut 8 meterit sinnerlugit itsinillit aamma talissinnaanerat ilanngutaalluni. Suleqatigiissitattaq aamma tunngavilersuutaanni ilaavoq, Sisimiuni umiarsualivinnik allilerinermi immikkoortoq 1 imatut iluaqutaalereersimassasoq, umiarsuit takornarissanik angallassissutit tamarmik talissinnaassallutik, sanileriit 371-imiit 376-imut (I) kiisalu 681-imiit 686-imut takukkit.

Umiarsuit aatsaat immikkoortoq 1-p naammassinertigit talinngasinnaalertussaammata, aatsaat tamatuma kingorna orsersortarnermi akiligassat allannguuteqassapput, tassa orsersortarnerit akuttussusii, annertussusii allanillu periarfissanik atuinerisa apeqqutaaneri ullumikkutuulli iinnarnissaat naliliiffiummat, sanileriit 379-imiit 424-mut (I) kiisalu 689-imiit 734-mut takukkit.

¹¹ Kisitsisit sanileriaat imlt. sanileriit kingunerini I angisooq ungaluuserlugu inissinneqarsimappat, tassa (I), taava kisitsisit allatut periarfissanut tunngasuussapput, tassalu Ilulissani umiarsualiviup allilerneqarneratigit.

Taquassarsiortortarnernut tunngasut allat aamma taamatut naliliiffiupput, sanileriit 431-miit 476-imut (I) kiisalu 741-miit 786—imut takukkit.

Umiarsuarnut takornariartitsisarnernut Sisimiut umiarsualiviinnik allilerinerup kinguneranik immikkut akiliuteqartitsisoqalissagaluarpat, umiarsuarnut takornariutinut ilaasartut amerlassusii aallaavigalugit pissutsillu taamaaginnarpata tamatumani apeqqutaalissaaq, tamatuma malitsigisaanik umiarsuit takornariartitsissutit Kalaallit Nunaata imartaatigut angallassisut amerlisariaqarnissaat. Suleqatigiissitat tamatumuuna toqqammaviginiarpaat, tamanna taamaallaat Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni takornariartitsinerinnakkut pisinnaassasoq. Taamatut naatsorsuuteqarnikkut umiarsuarnut takornarissanik angallassisunut akiliutip qaffaatigiumaagaa, ullumikkut ilaasumut ataatsimut 525 koruuniusoq, sanileriinni 481-imiit 490-imut (I) kiisalu 791-imiit 800-mut naatsorsorneqarpoq.

Umiarsuit tamarmik talissinnaalernissaat aamma ima isumaqarpoq, ilaasut amerlanerusut nunamukarsinnaalissasut tamannalu pisiniartarnertigut malitseqassallunittaaq. Umiarsuarlunilu takornarissat pisiniartarnerisigut, tamannaannarlu isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut ullumikkut pissutsit allatullu periarfissaqarnikkut pissutsit assigiinngissuteqarnerisigut malunniuttussaalluni, naak ilaasut nunaliartarnerisa akuttussusiatigut, allamik periarfissaqassutsikkut kingulliussisarnertigut pisiniartarnerisigullu pissutsit taakkuugaluartut, sanileriit 496-imiit 540-mut (I) kiisalu 806-imiit 850-imut takukkit.

Umiarsuarlutik takornarissat ilarpaalui, siuliani allaaserisatuulli turnaround-imik takornariaasarput. Turnaround-imik takornariartitsisarnerit Kalaallit Nunaannut iluanaarutaanerusarput, tassa tamarluinnangajammik Kalallit Nunaannut ataatsikkut timmisartumut ilaallutik tikillutillu aallartaramik, pingaarnertut Kangerlussuaq aqqusaarlugu. Suleqatigiissitat imaaliortut, umiarsuarluni takornariaqartitsinermi akiliut pinerat takuuk, Sisimiuni umiarsualivinnik allilerinikkut Kalaallit Nunaanniinnaq umiarsuarluni takornariartitsisarnerinnaq pineqarmat. Taamatut naliliinikkut, turnaround-imik takornariartitsisarnerinnarmi tikittarfimmi atuisarnikkut naatsorsuinikkut toqqammaviuvoq, sanileriit 562-imiit 567-imut (I) kiisalu 872-imiit 877-imut takukkit, Kalaallit Nunaanni takornariartitsisarnermi aningaasartuutitigut atuineq ataatsimut isigalugu Sisimiunut tikittarneq ilanngunagu, sanileriit 573-imiit 578-imut (I) kiisalu 883-imiit 888-imut takukkit, ilaasunullu akiliutit, sanileriit 584-imiit 589-imut kiisalu 498-imiit 899-imut takukkit.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Visit Greenland A/S-ip paasissutissiisutai toqqammavigalugit, umiarsuarlutik takornarissat agguaqatigiissillugu unnuinikkut (tikinnerni/aallarnerni) 2.250 koruunit nalinginnaasunut, nerisaqarnermikkut, angalaarnerminnut, tammajuitsussarsinerminnut annikitsualunnullu atortaraat ilimagivaa, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap (2011, qupperneq 57) takuuk. Tamatumunnga atatillugu naatsorsuutigineqarpoq, tikiffigisami agguaqatigiissillugu 800 koruunit, Sisimiuni 225 koruunit kiisalu angalanerup sinnerani 1.500 imaluunniit 2.525 koruunit atorneqartartut. Akeq taanna agguaqatigiissitsinermi 2.250 korunninik atukkaniit annerungaatsiarpoq, tamatumunngalu patsisaavoq, Kalaallit Nunaanni umiarsuarluni takornariartitsinikkut allatut takornariartitsisarnernut sanilliullugit Kalaallit Nunaanniinneri sivisunerusarneri. Turnaround-imik angalatitsinermi ilaasunut akiliutit ataatsimut 699 koruuninut allajangigaavoq, tassa tikinnerit/aallarnerit maajimiit septembarimut ingerlasarmata, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap (2011, qupperneq 360) takuuk. Akeq taanna Mittarfeqarfinnut isertitanut atatillugu minnaagaalluniluunniit annaagaasinnaavoq, Kalaallit Nunaannimi takornarissat siulliit Kalaallit Nunaanni

umiarsualivikkooratik ikisuusinnaasarmata, taamatuttaarlu Kalaallit Nunaanni takornarissat kingulliit piffissap iluani Kalaallit Nunaanni umiarsualivikkooratik aallartuusinnaallutik. Illuatungaatigulli Kalaallit Nunaanni takornarissat timmisartumik attartukkamik tikittuusinnaasarpuk, tamatumuunalu minnermi qangattarnermilu akiliuteqartarlutik il.il.

Ilanngussaq 3

Killeqarfimmik nakkutilliineq

Qallunaat Nunaat ullumikkumut – killeqarfimmik nakkutilliinikkut pingaartumik Aalborg-imi ilaatigullumi Hirtshals-imi – Kalaallit raajaanik aalisagaannillu allanik EU-mi tunisinerni aallaavimusimapput. Tamatumani atortorissaarutininik atuinerit, nunanut allanut Kalallit Nunaat sinnerlugu nioqquteqartunut 10 mio. koruunit missaannik aningaasartuutaasarsimassasut naliliiffiulluni.

Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut suliniutigisimavaat, Kalaallit Nunaanni nakkutilliiviusinnaasumik ataatsimik marlunnilluunniit pilersitsinissaq. Tamatumunnga EU-mi peqqussut 2011/408 aqputigalugu politikikkut toqqamavissiisoqarpoq.

Inuutissarsiutillit peqataaffigisaannik aalajangiisoqarpoq, Nuummi pingaarnertut marluinnik aallavilimmik nakkutilliiveqalernissaq: inuussutissanik nakkutilliineq kiisalu allanillu nakkutilliineq, Sisimiunilu nakkutilliinermi inuussutissanuinnaq tunngatinneqassalluni.

Inuussutissalerinermi Aqutsisoqarfik nioqqutissiornikkut nakkutilliisuusaaq, RAL-ilu nakkutilliiffiusunik ingerlatsisuussalluni.

Ilanngussaq 4

Sisimiut umiarsualiviinik immikkoortoq 1-mik allilerinissap aalisartunut iluaqutaassutissai – naatsorsuinikkut assersuut

Sisimiut umiarsualiviinik allilerinissakkut immikkoortoq 4.2.1-mi aalisartunut iluaqutissartai allaaserineqarput. Immikkoortorlu 5-imi allaaserisatuulli, immikkoortoq 1-tut Sisimiuni umiarsualivinnik allilerininerup kinguneranik pissutsit aallaavigalugit, minnerunngitsumik kilisaatitigut il.il. Sisimiunut umiarsualivinnut allanut sanilliullugit talikkusunnerulissanersut sunniteqarumaarneralu nalorninarloqaaq.

Eqitsit b4.1-mi naatsorsuinikkut assersuusiami tulliuuttut toqqamaviginiarneqarput, ukiumut naatsorsuineri imaattoqarumaartoq

- 1) kilisaatit nunatsinneersut tallimat, Nuummut ingerlasussaagaluit
- 2) kilisaatit nunanit allaneersut tallimat, Nuummut ingerlasussaagaluit
- 3) kilisaatit canada-meersut tallimat, kalaallit Nunaanni umiarsualivissisussaq (taquassarsiniarluni)
- 4) umiarsuit tunitsiviit tallimat.

Tamakku saniatigut eqitsit b4.1-mi naatsorsuutigineqarpoq, sivisunerusumik utaqqinissami aningaasartuutissatigut aamma tikittussat tallimaanissaat, tassa utaqqinerit nalikilliliinerillu eqqarsaatigalugit. Eqitsit b4.1-mi kisitsisit nassuiaraanni toqqammavigisariaqassaaq, kisitsisip tallimat atornerat agguaqatigiissitsinikkut pissarsiaammat, ilaatigut umiarsuit assigiinngitsut ukiunilu qaangiuttuni pisimasut eqqarsaatigalugit.

Eqitsit b4.1 Ukiumut sipaarutissat 2010-mi aalisariutit nalingi aallaavigalugit, Sisimuni umiarsualivinnik allilerininerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut iluaqutissartai. Koruunit

	Kilisaatit, nunatsinneersut	Kilisaatit, nunanit allaneersut	Umiarsuit tunitsiviit	Nunanit allaneersut, taquassarsinerit	Sivisunerusumik utaqqinerit
Inuttat ^a	63.360	63.360	63.360		63.360
Orsersorneq ^b	102.667	102.667	102.667		
Nalikillilerineq ^c	18.265	18.265	18.265		18.265
Taquassarsiniarneq ^d				1.000.000	
Naliliut ^e	1	0	1	0,5	1
Iluaaarut ^f	921.460	0	921.460	2.500.000	408.125

a. Naatsorsuineri tunngavisoq pillugu eqitsit 1 takuuk.

b. 2-tut naatsorsugaavoq (siumut utimullu) x 16 (angalanerimi tiimit atukkat) / 24 (ullunut unnuanullu nuullugu) x 14 (ulloq unnuarlu uuliamik atuineq tonsingorlugu) x 5.500 koruunit (uulia tonsimut).

c. Nalikillilerinerit piffissamut assigiimmik naatsorsugaapput, tassa pisiarinerini naleq 20 mio. koruunisoq atorlugu, ukiunilu 20-ni piunissaat naatsorsuutigalugu. Taamaammat akeq 18.256 koruunisoq imatut saqqummerpoq: 20.000.000 (pisinerimi akeq) / 20 (ukiut piuffii) / 365 (ukiut ullut unnuallu) x 2 (siumut utimullu) x 16 (angalanerimi tiimit atukkat) / 24 (ullunut unnuanullu nuullugu).

d. Taquassarsiniarnermi agguaqatigiissitsinikkut akeq naatsorsugaavoq.

e. Inuiaqatigiinni iluaaarutissat naatsorsornerini kisitsit 1 aallaavittut naliliutit atugaavoq, iluaaarut tassaanerulluni sulingiffeqarneq orsersornermilu aningaasartuutitigut iluaaarut. Tamatut naliliineq immaqa ingasattajaagaalaaruarpoq, aammami assigiinngitsualutsigut uuliamut aningaasartuuteqarfiusarmat. Nunat allat

kilisaataataat eqqarsaatigalugit naliliut 0-imut inissitaavoq, nunallu iluani aallaavinnik peqquteqarluni, tamakkulu Suleqatigiissitat aamma malitassarivaat. Tamatuma aamma malitsigivaa, kilisaatit, tunitsiviit aalisariutillu nunatsineersut utaqqisut eqqarsaatigalugit naatsorsuutigineqarmat nunatsinneersunik inuttaqartitaasut. Taquassarsiniarnerni nalinginnaasumik naliliut atorneqarpoq, tassa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap toqqammaviligaa.

Matuma siuliini toqqammavissat toqqammavigalugit naliliisoqarpoq, Sisimiut umiarsualiviinik allilerinikkut ukiumut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut ataatsimoortumik iluanaarut aalisarnerneersoq 5 mio. koruunit missaannut nalilernerqarsinnaasoq. Suleqatigiissitalli aallaavittut nalilersuinerminni, eqitsit 10 takuuk, ukiumut iluanaarutissatut 2 mio. koruunit kisiisa aallaavigisimallugit. Tamatumunnga peqqutaavoq, immikkoortoq 1-tut allilernerinissap aalisarnikkut pissutsinut arlalinnut iluaqutissartaanik nalilersuiniarneq ajornakusoortorujussuummat, imaassinnaammallumi annaarisooqarpallaartoq, tassa eqitsit b4.1-mi naatsorsuinermi kilisaatit umiarsuillu tunitsiviit nunatsinneersuinnarnik inuttaqartinnerisigut, aammalu Suleqatigiissitat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitatuulli nalilersuinerminni mianersortumik nalilersuiniarsimallutik.

Tamatumunngali malitsigitillugu erseqqissarneqassaaq, eqitsit b4.1-mi kisitsisit annikinaagaasinnaammata, tassa angalaneq/uninnganeq imatut paasisariaqassappat, aalisariutaatileqatigiit pisassaraluatik tamakkersinnaasimangikkaat. Killilersuinnikkut nikerartoqarnerata kinguneranilli tamatuma sunniutaa annertuumik kinguneqartusaanani.

Allaaserisat atorpeqartut

Deloitte 2008. *Nuummi nutaamik umiarsualiviliornissaq. Aalajangiinissamut saqqumiussassaq.* Novembarimi 2008-meersoq.

Qeqqani Inuutissarsiornermut Siunnersuisoqatigiit 2011. *Sisimiut Umiarsualiviat 2011.* Allakkiaq.

Qeqqata Kommunian 2011. *Umiarsuarluni Kalaallit Nunaanni takornariaqarnikkut ineriartortitsineq.* Allakkiaq.

Rambøll Grønland 2010. *Sisimiut Umiarsualiviat. Ineriartortitsinissamik takorluukkat.* Sisimiut.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2011. *Isumaliutersuut.* Nuuk.